

دەر نهجامی هزرا سهربازی لسهه پهر وهر دهیا (کورین ساخلم) (ناگوج) (Agoge)

د سپار تا كهفندا

عبدالستار صالح عرفان^{1*} و محمد امين على عبدالله²

¹ بهشی میژوو، فاکولتیا زانستین مروّقیه تی، زانکویا زاخۆ، هه ریمما کوردستان-عیراق.

² بهشی میژوو، کولیزا زانستین مروّقیه تی، زانکویا راپهرین، هه ریمما کوردستان-عیراق.

وه رگرتن: 2023/04 2023/08 پهسندکرن: 2023/08 به لافکرن: 2023/12 <https://doi.org/10.26436/hjuoz.2023.11.4.1251>

پوخته:

ئهف فهکولنه روناهیهکی دئیخه سهر سیسته می پهر وهر دهیا ناچار ی کورین ساخلم د دهولهتا باژیر یا سپار تا كهفندا، كو ب پهر وهر دهیا ناگوج (Agoge) دهیته نیاسین، تیدا ب دهستیسه رداگرتنا هه می لایهتین ژیا نا کورین ساخلم بین سپار تایی بخوفه گرتبوو، هه ژ دهستیپا تهسه زاروکاتی، و بتایهتی ژ تهسهتی ههت سالی تاتهسهتی سهه سالی د گروپین پهر وهر دهیا ناگوج دا بهر دهوامبون، راسته خو لژیر چافدیرهکا توند یا دهولهتی دابوون، پهر وهر دهیا ناگوج کلتور هکی جیاواز ژ دهولهتا باژیرین دیر بین یونانی ب سپار تا بهخشی. ژبو هندئ بهر دهوامیا دهولهتا باژیرین خو مسوگه ربهکهت، سپار تا دیار کر كو بیدفی ب نهومیین خودان تایه تهسه ندین سهربازی هه بوو، لهورا ژبو فی مهسهتی سیسته می پهر وهر دهیا کورین ساخلم کریه نارمانجا سهه کی، هه ره سا بهسکرنا نهوان ریک و شیواژین زور توند و درندان ب سه رنجان لسهه مهشق و راهینانین سهربازی، ژوانا نافهروکا ماددهیین فیرکاری و وه رزشا جهسه تی و لیدان وسزادان و یاریین کبیر کی و زورانازی و برساتین و ژیا نا سهرباز گه هه بوو، كو تیدا پهر وهر دهیا سپار تایی بهر نامه کی راهینانی بخوفه گرتبوو، و سیسته مه کی گشتگیری کومه لایهتی دابین کر بوو، نهوژی بهر مه سا بهر هه فکرنا ره گمزئ نیر ژبو هندئ بیته سهرباز مه کی پیشه کار، كو هه می ده مان ناماده بیته بو جیه جیکرنا فه مانین دهولهتی، و سه ختی خور اگر بن و دشه ریدا سهه كهفتنی دهسته فه بین، واته نارمانجا وئ یاسه ره کی بنیاتانا کار هه ته ره کی کومه لایهتی، بهاراسته یه کی سهربازی بی تایهت بوو.

په یقین سهه ره کی: پهر وهر ده، ناگوج، سپار تا، سپار تی، کومه لگه ه، هزرا سهربازی.

داگرتن (Cartledge, 2009, 74-75)، بنیاتی باژیر سپار تا پستی نیکگرتنا چوار گوندین دوریان بناقین پیتانا (Petana) و لیمنا (Lemnae) و کینوسورا (Cynosoura) و میسوا (Mesoia) دروستبوو (Campell, 2012, 5)، و پستی گرتنا گوندئ نه میکلای (Amyclae) ب هه ره چوار گوندان فه، پینگا نا نیکئ بو بهرئ بنیاتی ژبو دروستبوون و دامه زاندا باژیر سپار تا كو لهو ره برین ۹۵۰ ب.ز بوو (Pettersson, 1992, 106)

جهی جوگرافی بی باژیر سپار تا دهقیته بهشئ باشورئ روژه لاتی نیمچه گرتنا پیلوپونیز، ل هه ریمما لاکونیکا (Laconica) یان لاکیدا یمون (Lacaedaemon) ب زمانی یونانی، و لاکونیا (Laconia) ب زمانی لاتینی (Thommen, 2017, 13)، نهو دهقه را باژیر سپار تا تیدا دروست بوو دهقیته دناقهه را دوو زنجیره جیا بین بلند و سه خندا، ل روژه لاتی سپار تا زنجیرا چیا بین پانون بوون، كو بلندایا وئ دهقیته (۱۹۳۷ مهتر)، و روژ نا قاتی وئ لوتکیا جیا بی تایگیتوس بی بهفرگرتی كو (۲۴۰۰) مهتران بلنده ژ

تهوهرئ نیکئ: باژیر سپار تا و پهیدا بوونا هزرا سهربازی.

نیک: باژیر سپار تا.

سپار تا نیک ژ دهولهتا باژیر یا بناف و دهنگ بین یونانا كهفن بوو، ژ بهر وئ تایه تهسه ندی و شیواژی وئ بی تایهت ژ لایهتی سیاسی و کومه لایهتی و سهربازی فه، بویه دهولهتا باژیری یا بی وینه د جیهانا یونانا كهفندا، سهه ده مه کی هه ره گرنگ ژ بو نیکهاتن و دروستبوونا باژیر سپار تا بو نیکه جار د میژوو بی دا، په یوه ندیه کا راسته خو دگهل کوچکر و داگرتن هوزین دوری (i) هه بوو، بین كو ژ باکوری فه وه لاتی یونانی داگرتن، و ل دهو ره برین سالا (۱۱۰/۱۱۵۰ ب.ز) لنیمچه گرتنا پیلوپونیز لباشورئ یونانی ناکنجی بوون (نجوی، ۲۰۱۹، ۴۳۱)، و بنیاتی دروستبوونا باژیر خو ب نهقین پالهوان هیراکلیس (Heracles) فه گریدهن، و چیروکا چهوانیا زفرینا نهقین پالهوانی ژ دویر نیخستنی و فه گه راندا وان بو نیمچه گرتنا پیلوپونیز، و مل بملی دوریان چه ندین دهقه رین لاکونیا

* فهکولهرئ بهر پر س.

This is an open access under a CC BY-NC-SA 4.0 license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>)

دکر (De assumpciao, 2017, 157)، له‌ورا شهرخواری شیوازی سره‌کی بی پیکدادان و په‌چونین مرقایه د میژویا مرقایه‌تینیدا و کهفتانیا وئ ومکو کهفتانیا شارستانیه‌تا مرقایه‌تینی کهفته، هر نه‌فه ژی بوویه به‌ری بنیاتی بی میژویا شارستانیه‌تان (Tzewai, 2011, 44)،

دگمل ده‌رکهفتن و دروستبوونا کومله‌گه‌هین ناکنجی بوونی، گریدانا مرقان ب ناخی‌فه توند تر بوو، ب فاکته‌ترین مال و سامان و مولک و نردی، فه‌ه‌تانا مرقان ژ ناخی سهخت تر بوو، له‌ورا ژ پیخه‌ممت پاراستن و به‌رقانیکرنی، پیدفی بو کومله‌گه‌هین خو ب دیوار و شیره‌مین سهخت بیاریزن ژ هر مترسیه‌کا ده‌رکی، به‌لی یاکو ژ همی‌فه‌رتر به‌ره‌فکرنا شهرقان بوو ژ بو به‌ره‌فکرنا و هیرش برنی بو هر روی بروی بونه‌کی (نجوی، 2019، 190)، ب بورینا ده‌می پیشکهفتن کهفته د بهیزکرنا دیوار و شیره‌می‌اندا و بورجین زیره‌فانی و چافدیری هاتنه دروستکرنا، پیشکهفتن کهفته د نالاقین شهرکرنی بین به‌ره‌فکرنا و هیرش برنی، هر ووسا هرین نوی ژی د هونری شهرکرنی دا پیدابوون، نه‌فی چهندی کاریگه‌ریا خو هه‌بوو لسه‌ر هونری شیوازی به‌ره‌فکرنا و هیرش برنی، به‌ره‌فکرنا و ریکه‌ختنا شهرقان و له‌شکری پیشه‌چوون بخو‌فه دیت، هر نه‌فه بوون د بورینا ده‌میدا بوویه نه‌گه‌ری پیدابوون و شینبوونا تو‌فی هزارا شهرازی د جیهانا کهفتنا (تقی‌الدین، 2006، 140)، نه‌فه چنده د سپارتادا ب په‌روم‌ده‌یه‌کا توند و مه‌شق و راهینانین شهرازی و نارمانجیت خو‌یین ب کریارین جهنگی فه‌گریدایی به‌جه‌ه کربوون .

هریم‌لاکونیا ومکو زوربه‌یا ده‌فرین یونانی نافه‌نده‌کا گرنگ یا شارستانی بوو، ب هانتا هوزین دوری وبتابه‌تی لسه‌دی ده‌ه‌ی به‌ری زاینی لده‌می هژمارا ناکنجیان هیدی هیدی به‌ره‌ف زیدهبونی چووی، گوند و کومله‌گه‌هین نوی هانتا دامه‌زانن، و پشتی نیکگرتنا چوار گوندان پیکه‌تا کومله‌گه‌ها سپارتی پیکینات و گه‌شه بخو‌ف‌دیت و بویه نافه‌نده‌کا پاراستی بو داگیرکهرین دوری (Pomeroy, 2004, 91)، دبت نه‌و سپارته‌یان نه‌و به‌شی داگیرکهرین دوری بین ل سپارتادا ناکنجی بووین، نه‌وان ده‌سته‌یه‌کا ریکه‌ختی و پیکه‌گریدای پیکینابوو د ده‌می داگیرکاریندا و پاشتر ژ هه‌می هوزین کوچه‌ر بین داگیرکهر بهیزتربوون، نه‌و نه‌ دگمل هوزین کوچه‌ر و نه‌ دگمل پاشماوین ناکنجین ره‌سمن بین هیشتا لسه‌ر نردی خو تیکمل نه‌بوون، به‌لکو سپارتیان و مه‌سا بیاشی زانی نیکگرتنا خو بیاریزن و ومکو چینا ده‌سته‌لا‌تدار بمین بسر نه‌وان بین دناوچه‌یا لاکونیا ناکنجی بوون (Clayton, 2019, 31-32)،

ژ نه‌جمای نه‌وی بارودوخ بسر ده‌فریدا هاتی دوری (سپارتی) ومکو نرس‌توکرانین ره‌سمن شاه‌نشینین بچووک پیکینان کو به‌ردموام ل دژی دوروبه‌ران دجه‌نگین، ومکو هوزین به‌ره‌ری بین کوچه‌ر بین شهرخواری ژ باکورئ یونانی فه‌هاتین، کو لده‌ف دوریان سه‌نگه‌ری جه‌نگوهران ب توندی هه‌فندی ب هوزی فه‌گریدایه، و بتوند تیزی ب شیوازی زیارا سه‌ربازان فه‌ریکه‌ختی بوو (Velasco, 2012, 7)، هر ووسا هوزین دوری لده‌سپیک کومله‌گه‌ه‌کا شقانکاری بوو، پیدفاتی بشه‌رکرنی هه‌بوو بو پاراستنا مه‌رومالاتی خو، پاشتر پیدفاتی ب شهرکرنی هه‌بوو ژ بو هندئ زه‌فین چاندنی ژ بو ناکنجین خو مسوگه‌رکه‌مت، ده‌مان ده‌ما

رویی ده‌ریایی (دیفانییه و آخرون، 2014، 103)، ل باکورئ وئ زنجیره‌کا گرین سهخت هه‌یه، ناکو ژ سی لایان فه‌سپارنا دوریچ دایه ب زنجیره‌چیان سهخت و ناسی، تاکه ریک ژ بو سپارته‌بو سه‌ر ده‌ریایی ب شیوه‌کی ناسایی په‌یوندی ب جیهانا ژ ده‌ره‌که‌مت، ب ریکا به‌نده‌ری جیسیون (Gythion) بوو، نه‌و ژ ب دیرانیا (40) کیلومتران ژ سپارنا دوروبوو، ده‌مان ده‌ما جه‌ی به‌نده‌ری ژ به‌ر سهختی و دژواریا که‌ناری وئ بکیر گه‌شتیفانیی نه‌ده‌ات (Baltrusch, 1998, 13)، دگمل فی داخراویدا سپارنا ب تمیایی دیتن و نیگایه‌کا ته‌سک و به‌رتنگ و گوشه‌گیر، ب هه‌سته‌کی جودابوونی گه‌شه و په‌مپندان ب خو‌استنا پیدفاتی خو یاسه‌رکی کر، هر نه‌فه چنده‌بوو سپارنا مزلی پروژکرنا ده‌سته‌لاتا سپارتایی بوون دناوچیدا، تا نه‌وی جه‌ی دشیاندا بیت فه‌مانره‌ایین وئ بجه‌ بیت، تاکه چاره‌سه‌ریا سپارنا پیدفی ب نالاقه‌کی بهیز هه‌بوو ژ بو ده‌ریا بوون ژ فی که‌له‌ا سه‌روشتی، ته‌نه‌ا په‌ره‌موکرنا په‌روسه‌یا سیسته‌مه‌کی په‌روم‌ده‌یی، ژ بو خره‌م‌تکرنا و به‌ره‌فکرنا هیزه‌کا سه‌ربازی یا پیشه‌گه‌ری ب گیانه‌کی شهرخواری (Matyszak, 2017, 3)

دوو: پیدابوونا هزارا سه‌ربازی د سپارنا دا.

ده‌سپیکا پیدابوونا هزارا سه‌ربازی ب شیوه‌کی کارا و نا‌شکه‌را د جیهانا کهفتنا دزفریته فه‌بو ده‌سپیکا دروستبوونا نیکم رژیم و سیسته‌می ده‌سته‌لاتی، نه‌وژی لده‌می دروستبوون و پیدابوونا ده‌وله‌تا بازیری (States City) د شارستانیه‌تین کهفتنا، د هزارا سپی به‌ری زاینیدا کو نیکم جار د ده‌فرا دولا هه‌ردوو روبه‌ارادا پیدابوون و پاش ل ده‌فرین جودا جودا د جیهانا کهفتنا به‌لاقبوون، نه‌فه‌زی لدویف تومارین نفیسینن که‌فن و داستان و نه‌فسانه‌یان و شینوارین که‌فن ومکو د نالاقین جه‌نگی و تابلوین نه‌خشکری دا ده‌رکه‌فیت، کو ناماز هین ده‌سپیک بوون ژ بو گرنگی پیدان و کهفتانیا دیاردا شهرخواری و هزارا سه‌ربازی د شارستانیه‌تین کهفتنا (Hansen, 2006, 16)، میژویا سه‌ربازی و شهرخواری ل جیهانا یونانا کهفتنا ومکو هه‌رتسه‌کی خودان بانگه‌شه‌یه‌کا بهیزه، و ب که‌فتنترین شیوه‌یی میژوی د ده‌لاتی یونانیدا ده‌یته هژمارتن، کو لده‌مین ده‌سپیک ب شیوه‌یه‌کی نیزی که‌به‌شدار د کومله‌گه‌ی دا کره‌ی و روله‌کی گرنگ گیرایه، تاکو پرانیا جاران بویه ناف و نیشان بو سه‌رده‌مه‌کی یان چه‌رخه‌کی (Van graveld, 1983, 549-550)، ب نه‌وی واتایی میژویا سه‌ربازی ب حه‌متی به‌شه‌کی گرنگ و به‌نرمتی بی میژویا یونانا که‌فن بوو، هر براسی نه‌بوو کو کلتورئ میژویا روژنا‌فا داگیرسای (Tzewai, 2011, 5)،

ب دریزه‌یا میژوی سه‌رهلانا هزارا سه‌ربازی و پیشه‌چوونا وئ گه‌شه بخو‌ف دیتیه، و بنیات و ره‌وریشالین وئ دناف کاروبارین که‌فتار بین مرقان دا ب شیوه‌کی نا‌شکه‌را دیارده‌یت، ژ که‌فتنترین چالاکین مرقایه هه‌تا کو ژ به‌ری په‌یدابوون و داهینانا نفیسینی نامازمین وئ هه‌بوون (Van Gravel, 1983, 14)، د کومله‌گه‌هین کهفتنا مرقان به‌ره‌فکرنا شهرقان و هیزا سه‌ربازی، ومکو نالاقه‌کی گرنگ و پیدفی بکارنیه‌د د مللانی و په‌چووناندا، ژ بو بده‌ست نیکه‌ختنا هر ده‌سته‌که‌فتی، د شیاندا نه‌بوو خو ژ ناکوکیین سه‌ربازی ده‌ربازیکه‌ن، چونکی ب نه‌فی ریک مزنبوونا دیموگرافی و به‌رفره‌ه‌بوونا ده‌سته‌لاتا مرقان گه‌رنتی

نهورین همهرشه و گهفل ئەفان زهفیان دکهن سمرکوت بکهت بههر ئالافهکئی توند و تیزیی بیت، ئەفه ههمی هوکاربوون ژبو ژدایکبوونا کومهلگههکا سمربازی، ب ریکخستهکا پموردهمی یا توندو تیز د سپارتا کهفندا (Clayton, 2019, 31-32)،

دوریین داگیرکمر سمرماریی کهمینیا هژمارا وان بهرامبر هژمارا زور یا خوجیهین رهسهن، کهفتته د مملانیهکا توند و بسخت ل دهقمرین نیمچهگزیرتا پیلوپونیزدا، بهر ههمی ئەوئ مملانی د سهدئ نههئ بهری زاینیدا دیاربوو، ئەوژی لدهمی سپارتی ب گیانهکئی بهرزئ سمربازی د دهقمریدا بالادهست بوون، ب هیچ رهنهکئی تیکهلی خوجیهین کهفئ نهبوون، پشتی ئەفئ داگیرکرنئ کبیرکیهک د ناقهبره عقلیهتا شهرخوازی یا داگیرکمرین دوری و عهقلیهتا خوجیهین رهسهن بیین نارهموندانه پمیدابوو، بهئ چهندی پشتی زالبوونا وان لسمر دهقمرئ ومکو دهرمهگان بسمر کومهلگههین خوجیهین رهسهن و گهلین ژیردهستدا جیگیربوون، د پیلوپونیزدا ئەف تیکوشین و مملانی یا فهشارتی بهر ههمی وئ سمرموری و بالادهستیا سمربازی یا سپارتا بوو، لهورا دهیتهگوتن دههمی سمردهمکئی و همر جههکئی نهژادئ خو بی سمردهست ههمه، د ئەوی دم و دهقمریدا دوری ب جهنگاومریا خو نهژادئ بالادهست بوون، ب گیانهکئی شهرخوازی و پیشهیهکا جهنگاومری و درندانه کو بسروشئی دهاتنه جو داگرن ژ خهکئی رهسهن بیین شارستانی و نارامتر (Velasco, 2012, 8).

نهگمر ب وردی بهر بخودانهکئی بکهین، ب شیوهیهکئی گشتی د جبهانا کهفندا و بت/ایبتمی د یونانیدا، تاییهتهدنیدین هزرا سمربازی د دهولتا باژیر یا سپارتادا دهیته دین، چونکی ب شیوهیهکئی ناشکمر فاکتهمرئ سمربازی رولهکئی سمرمکی گیرابه د بهر چاقبوونا عهقلیهت و سیستهمی پموردهمی سپارتادا د سهدین ههفت وشهشئ بهری زاینی، ههمی سازیین سپارته هاتبوون تهرخانکرن ژ پنخههت شهرخوازی و سمربازی، تا وی راهدی پروسیسا پموردهمی زاروکان د پمیکمرئ کومهلگهها سپارتیدا نوینهراپهتیا سمربازی دکر (فران، 1987، 56-55)، لهورا گهلئ سپارتی د سروشتی خودا بیون جهنگاومر د جفاکهکئی سمربازی، خودان کلتورمکی شهرخوازی بی وینه ههبوو (Rostovtzeff, 1972, 78)، وینیهئ همری بهر بهلاف ئەبوو جفاکئی سپارتایی ژلایئ دهستهکا سمربازی فه دهاته بریفهبرن لههئ جفاکهکئی مدهمنی، ومکو کهمپهکا سمربازی دناف دهولته شاریین یونانیدا دهاته بهر چاککرن، ههژی گوتئی یه د ریکخسته سمربازی یا سپارتادا، سمربازی ومکو پیشهگمری دیاردبیت ژلایئ سمرکردهیین سمربازی فه، و بتایهتی د ریفهبرنا جهنگ و سوپایدا (Hodkinson, 2016, 257)، ژبهرکو تهومرئ سمرمکی بی دهستهلاتئ ژ بو باشترکنا سوپای و دروستکنا چهکین جوراوجور و ریکخسته سمربازی بوو، همر ئەفه ژ بوویه نهگمر کو سپارتا ومکو دهولتهکا سمربازی د یونانا کهفندا بهیته ههبوونئ (Backett, 2016, 5).

تهومرئ دووئ: پمورده و دهر نهجامی هزرا سمربازی لسمر پموردهمی کورین ساخلم د سپارتادا، و کاریگمری لسمر ناکنجین سپارتا.

نیک: پموردهمی سپارتایی (Agoge):

پمورده دیونانا کهفندا پیکهاتهیهکا جهه همری یا ناسنامهیا مرقوئی بوو، ب پیچهوانهئ دهولتین باژیرا بیین یونانی بیین ومکو نهسینا (iii) پایتهخت کو ناقهندا هومری و فیربوون و فهلسهفی بوون، سپارتا ناقهندا پموردهمی وئ لسمر کلتورمکی جهنگاومری بوو، (Ducat, 2006, 49)، تاکو دهیته گوتن سپارتا هیچ بههیهکئی شارستانیتهئ تیدا نهدرکهفتبوو، ومکو باژیرین دیتر بیین یونانی، تمنها ئیکانه گرنهگیدانا وئ لسمر لایهئ سمربازی بوو (علی، 1995، 70)، کو هاولاتیین نیر بیین سپارتایی تمنها ژبو نیک پیشه ریک بی دهاتهدان ئەوژی سمربازی بوو، ئەوژی د سیستهمی پموردهمی ناگوج (Agoge) دابوو، کو سیستهمی پموردهمی فهرمی و راهنیان و کومه لایهتیکرنی بوو، د دهولتا باژیر یاسپارتا کهفندا، جهنگ بنهمایئ همره گرنهگ بوو د پموردهمی سپارتادا، کو کورین ساخلم د هومرئ شهریدا پمورده دکر، تاکو کورین سپارتایی بیون زهلامین شهرکمر و بناقودهنگ، د شهرخوازی و بویری و لیهاتوینیدا بی وینهبوون (Ducat, 2006, 49)، زارافی ناگوج ب واتایا خودانکرن دهیت، واته خودانکرن کورین ساخلم بهرف نارمانجهکا دیارکری دهیت، بو نیکم جار ژلایئ یاسادانهئ سپارتایی لیکورگوس (iv) (Lycurgus) فه لسهئ نههئ بهری زاینی دامهزراه، تاکو سهدئ پینجئ و دهستپیکا چوارئ بهری زاینی د لوتکهیا هیزا خودا بوو، کو دریرهوا میژرویا سپارتادا بهشکئی دانهبراو بوو ژ هیزا سمربازی و دهستهلاتا سیاسی یا سپارتایی، بهشداریکرنا کورین سپارتایی د پموردهمی ناگوجا ب ناچاری و زورملی بوو، همر ژ زاروکینی و ژتهمنئ ههفت سالیدا زاروکین کور ب کریاری چونه دناف ریزین گرویین ناگوجا، تا تهمنئ سهیه سالیدا دهرچوون، و دوی دهמידا ریک ب وان هاته دان هواسهگیریی پیک بیین، و خیزانی دروست بکهن (Campbell, 2012, 11)،

سپارتا بو نیکم جار دمیزوویا یونانا کهفندا پمورده ئیکسسته ژیر کونترولا دهولتیدا، چونکی ههولادیه نهویهکئی نوی ل ئاست نارمانجین ویدا پمورده بکهت، همرهسا لژیر کونترولا دهولتیدا، د خزمهتکرنا دهولتا باژیر سپارتا ژبو بهرگیرکرنئ (Dikyol, 2016, 189)، لهورا سپارتا ژ گهلهک لایان فه یاجیاوازبوو ژ دهولته شارین دیتر بیین یونانی، د رهوریشالدا دامهزراویا سیستهمی پموردهمی ناگوج د ناوازمبوو، تیدا ب دهستبیسرداگرتنا ژیان ههمی کورین ساخلم همر ژ تهمنئ ههفت سالی تا سهیه سالیی بهر دهوامبوو، ئەوژی بهر ههفکرن ژبو هندی ههمی دهمان نامادهبیت بو جیههجیکرنا فهمانین دهولتی، و بسهختی خوراکرین و دشهریدا سمرکهفتئی بدهسته بیین، سمرماری چاندنا یهکسانیی دناف سپارتاندا، ئانکو تمنها ب ئەفی شیوهیی سپارتایی براستی یهکسان (هومویو) بوون (Mckay&Brett, 2019, 29)، پمورده د سپارتادا لپیشیا ژدایکبوونئ دهستپیکریه، سپارتاییان پیداکری لسمر هندی کرپوو کچ و ژن بهشداریی دیپموردهیدا بکهن، بتایهتی بریکا نهجامدانا راهنیانین جهستی، چونکی ئەفه دبیته نهگمرئ پمیدابوو و بهر ههمینانا زاروکین بهیزتر، دهولتی زاروکین ژنوی ژدایکبووی ب مولکئ دهولتی دزانن، نهکو ومک مولکئ خیزانی (Maintz, 2018, 107)، سپارتیان ومکو دهولتا باژیر بیین یونانی پمورده بو ههلبژارتنا هاولاتیان نههشت، بهلکو پموردهیهکا یهکسان و نهچاری بو دابین کرد، سیستهمهکئی

ب پرومردیهی بی تمام توند پمیرموکربوو، دهر و ناسیا مرقوی و تاکه کهسی پشتگوه ئیخستبوو، کو دیلا ئیکیدا گرنگیدان بو گه شهکرنا کومهلگه هه و دولهتی بوو، نارمانجا وئ یا سهرهکی نهو بوو، پمرومردهکرنا کومهلگه هه کی ته نهها ژ کهسین وهلات پاریز (جهنگاومر) و گویرایهل پیکهیت (Dikyol, 2016, 189)، پمرومرده و مکو گهلهک لایمنین دیتر بین ژایانا سپار تاییان ته نهها خومالی و مولکی سپار تا بوو، پرۆسهیا دروستکرنا جهنگاومرین نه دۆراو ههس ژ دایکبوونی دهستپنکر، چونکی دهولتهتی مافی دیارکرنا ژایانا زاروکین ژ نوی ژ دایکبووی ب ستویی خوقهگرنبوو، دهه مان دمدا د دهولتهتشارین دیتر بین یونانیدا دهولتهتی نهف ههلبژارته بوو بای زاروکی بجه دهیلات، دسپارتادا لدهمی زاروکی تازه ژ دایکبووی ژ لایی زه لایمین مهزن بین هوزان فه چاقدری و سهریرهشتین دهولتهتی) دهیته پشکنینکرنا دهر باره ی ساخلمهیا جهستهیی یا زاروکی، نهگه لاوز یان کیم نه نام بوو، دهاتنه ژ نافرین، نهوژی بریکا هافیتنا خوارئ لسره جههکی بهرز یی تاییهتدا لسره چایی تاییگیتوس بناقی (Apothetae) واته هافیتنا خوارئ (Bayliss, 2020, 773-74)

د سپار تادا نهف چالاک و نهجامدانا مهشوق و راهینانین جهستهیی بین توند، کارهکی ههلبژارتی نه بوو، کو لدوماهیا ههفتیندا یان ژری د دهمی رپورسمین جهزنی یان ددهمی بیهقهدهان و فالاهیندا بهینه نهجامدان، ههس و مکو پراتیا دهولتهتا باژیرا بین یونانی ب نهوی ناوایی بوون، بهلی لدهف سپار تاییان کریارمکا زورمیلی و نه چاری بوو، روژانین ژایانا گهجنین سپار تایی لسره هاتبوون ئافاکرن، ب چهختکرنا لسره تاییهت مهندیین و مکو بویری و خوارگری و رکابهیری و گه شهکرنا جهستهیی دکر (Maintz, 2018, 107)، لهورا پشتی ژ دایکبوونا زاروکی و دهر بازبوونا تاییکرنا ساخلمهیا جهستهیی ژ لایی چاقدریین دهولتهتی فه، ژبو مانا کورین ساخلمهیا دژایانیدا، د ههفت سالین دهستپنکیدا پمرومرده و نامادهکرنا کورین ساخلمه بوو نهکرین پاشتر د ستویی دایک و بای دابوو، پشتی ههفت سالیی کور و کچ ژ لایی دهولتهتی دهاتن جوداکرن، نهکو ژیره هندئ بوو کور پمرومردیهکا وردتر ژ کچ و مرگریت، بهلکو نهگه ههس هندئ بوو ژن و زه لایمین سپار تایی دقیت نهکرین جیاواز د دهولتهتا سپار تادا نهجام بدن (Baltrusch, 1998, 64)، واته کورین ساخلمهیا دژینگه ههکا کونترولگری و نهگوردا دهاتن پمرومردهکرنا، نمایشکرنین وان ژ ههمی لایمان فه دین چاقدیری دابوون، ب پیگه هه و شیانین کارکرنا بهردهوام دهاته ههلسهنگاندن، کورین ساخلمهیا دژیی ههفت سالیندا ژ چاقدیری دایک و باب و خیزان دهاته دورئیکستن، و رادهستی بهرپرین دهولتهتی دکر، بو مهشوق و راهینانانین سهر بازی، و دچهند قوناغین پمرومردیهیا ناگوج یا سهر بازی یا تاییهت ب سپار تاقه دهر باز دبوون (Ducat, 2006, 143)

پروسهیا پمرومردیهیا ناگوج (Agoge) ب پینچهوانه ی سیستهمی پمرومردیهیا پیداکوگی (Pedagogy) (v) بوو، کو د پراتیا باژیرین دیتر بین یونانیدا بهر به لاقبوو، پمرومردیهکا نارمومهندانه بوو لدویف خواستی و پیندقی تاکه کهسی وخیزان و کومهلگه هه بوو، فیرکرنا تا ته مهمنهکی دهستپنکرنا سنوردار بوو، پراتیا جاران زاروکین وان لسره دهستی چینهکا پله نزم یا بهندهیین خواندهقان یان وانه بیژ و گهروکین فیرکهر و گوتار بیژان بین کو زانست و زانین و وانه بین ژایانی ب بهرامبهر دهسته ههفته کی و مکو پاره ی فیری زاروکان دکر دهاتن پمرومردهکرنا، گرنیهکا ژور ب وانه بین هزری و رهوشتی و پینشهیین هونهری و کیمتر ب جهستهیی فه دهاتمان (Campbell, 2012, 11)، بهلی سپار تایی دورکهفتنه ژ پمرومردهکرنا بیانیا بوو زاوکین وان، چنکو نهف چهنده مهترسیهکا مهزن بوو لسره پاراستنا کیانی سپار تایی، ههرومهسا بهدستپنکرنا د یاساین سپار تا و لادانا داب ونه ریتان زانینه، لهورا کورین ساخلمهیا بین (چینا سپار تایی) ب پمرومردیهکا خومالی پمرومردهکر بوون، ژ پینچه مهت پاراستنا کلتورئ خو بی کومه لایهتی و سهر بازی د یونانیدا بگنتی و دسپار تادا ب تاییهتی (Mckay&Brett, 2019, 33)

سهر بهت خواندن و هه بوونا قوناخانه بین پمرومردیهی دبوارین جودا جودا بین و مکو نهدهب و فهلسهفه و موسیقا و و مرزش و هونهر، ژ تاییهت مهندیین پمرومردیهی بین ههژمارمکا ژور یا باژیرین یونانی بوون، کو تیدا دهسته ههفت و پینشه ههفته کا مهزن بهدسته ههاتبوو، نهگه نهف پینشه ههفتنه تارادهکی باش بهر ههمی پمرومردیهی بوون، بوچی سپار تاییان و مکو ههس دهولتهته شارمکا یونانی کبیرکی و مملانی ژبو نارموزیا دهسته ههفتین سهرنجراکیش، هه مان جور و سیستهمی پمرومردیهی دباوهشا خو نهگرت؟ بی گومان نهگه ههس قی چهندی دز قریته فه بوو نهوئ چهندی کو سپار تایی دوی باومرین دابوون، نهف شیواز و جورئ فیرکرنا دئ نارمانجین پمرومردیهیا سپار تایی ژ نایهت، ئانکو ههفدژی بهمانین ئافاکرنا کومهلگه ها سپار تایی بوون، نهوا دگوتئی چاندنا بیروباومرنا

کورین ساخلمهیا بین سپار تایی لدویف ته مهمنی ب سئ ناسناقین جودا لسره گروپان هاتبوون دابهشکرنا، نهوژی نهگیلای (agelai) ب زمانئ یونانی واته (کوما پهزی) یان (کهری پهزی) دهیت، و بوای (bouai) واته (تهرش و کموال)، بهلی ناسناقئ نیلای (ilai) ناسناقه کی تهکتیکی یی سهر بازی، هاوشیومیهی بهتالیون (فوج) یاسهر بازی دهیت، بقئ شیوهی پروسهیا پمرومردیهیا سهر بازی دسپار تادا باکو بهرنیاس

هه‌گرتنی، و پیگه‌هه‌کی بهرز د کومه‌لگه‌هیدا بده‌ستفه دهات (Knotterus, 2002, 16) هه‌روهک بروئی دیاردیبت، رومه‌تا سهر بازین سپارتی نه‌بوو دسه‌ریدا لئه‌تاوو و بؤیریبیت، نه‌کو باشقه بزفریت و بره‌قیت و نه‌خو رادسه‌ت بکه‌ت، به‌لکو لسه‌ر نه‌ردی براوه‌ستیت و ده‌ست به‌رداری ژيانا خو بیت د پیخه‌مه‌ت ده‌وله‌تا خو، له‌ورا دسپارتادا مه‌شق و راهینانین پهموده‌یی بو به‌رهمه‌ئینانا نه‌ومان زه‌لامان داریزرابوو کو ته‌نها دگهل نه‌وی نه‌خشه و ریکه‌ستنیدا بگونجین، یا‌کو خزمه‌تا لایه‌نی سهر بازی دکه‌ت (Ducat, 2006, 48)

د سپارتادا به‌رپرستین کو ژلایین حکومه‌تی فه‌هاتیبوون دامه‌زراندن، پشکینین بو زاروکین ژنوی دایکوبوی دکر، زیندیبوونا کورین ساخلم و شیانین وی وه‌کو سهر باز دهاته دیارکر، کو نایا نه‌ف زاروکه دئ هینه پهموده‌مکرن یان دئ هینه ژناقیرن، وه‌کو دیار نه‌ف دیارده‌یه ژ زاروکین ره‌گه‌زئ مئ نه‌دگرت (علی، 1995، 76)، بریارا چه‌رانیا پهموده‌یا کورین ساخلم ژلایین بابین وان فه‌نه‌هاته‌ندان، به‌لکو هه‌می لژی‌ر چاقدیریا توند یا ده‌له‌تیدا بوون، پهموده‌ده د سپارتادا له‌ویف گروپین ژیبی وان ریکه‌ستی بوون، زاروک، سنیله، گهنج، هه‌روسا پیگه‌هه‌شتی و مهن، زاروکین سپارتایی پشته بوراندنا هه‌فت سالین ده‌ستیکئ دگهل دایک و بابی خو بوراندین، دقیریدا بریار وه‌سابوو ب بنه‌ماین ژيانا سپارتایی ئاشنا بکه‌ن، له‌ورا هه‌ر ژ ته‌مه‌نی هه‌فت سالیدا کورین سپارتی خیزانا خو بجه‌ ده‌یلات، ژبو هندئ به‌شداری د راهینانین گروپین ناگوجا بکه‌ت، نه‌ف گروپه لسه‌ر بناغیه‌یکه‌ هاندانا یه‌کسانی و گویرایه‌لی و هاوده‌نگیا گروپی و لئه‌هاتی و شیانین سهر بازی دارشتبوون، د پروگرامین پهموده‌یدا چه‌خته‌کرن لسه‌ر خو‌اندن و نه‌قسینه‌کا زور نه‌بوو، به‌لکو زیدتر لسه‌ر مه‌شق و راهینانین سهر بازی بوو، بو به‌رگیرگرتنا سه‌ختیان و پاراستنا خو وه‌کو پندقی لده‌می دبینه سهر بازه‌کی هوپلایت (Pomeroy, 2004, 95-96)

ب دریزیا پروسیسا سیسته‌می پهموده‌یا ناگوج دقوناغین ئیک له‌ویف ئیکدا، ره‌فتار و کریارین کورین سپارتایی لژی‌ر چاقدیریه‌کا به‌رده‌وام دابوو، دقوناغ ئیکدا کو ژ ته‌مه‌نی هه‌فت سالیی تا دوازده سالیدا، ب توندی ده‌اتبوو کونترولکرن، لژی‌ر ده‌سته‌له‌تا دادوه‌ه‌کی تاییه‌ت دا، ب ناسناقئ پایدونوموس (Paidonomos) ده‌هاته نیاسین، ب رامانا دادوه‌ر و سه‌رپرشته‌تی چاقدیریی یان شقانی کورین سپارتایی ده‌ت، کو ئیک ژ نه‌ندامین بلندترین چینا کومه‌لایه‌تی یا سپارتیان بوو، ده‌سته‌له‌تا وی لسه‌ر کورین سپارتایی وه‌کو ده‌سته‌له‌تا جه‌نره‌له‌کی دناف سوپایدا دچوو (Knotterus, 2002, 7)، ژبه‌ر بالاده‌ستیا سه‌رپرشته‌باری یا پایدونوموسان ریک بوان هاتبوو دان ژبو سزادانا هه‌ر زاروکه‌کی کو ره‌فتارها‌کا خراب نه‌نجام ده‌ت، نه‌ف چه‌نده به‌باریکاریا ستفه‌که‌نی هیبونتان پشتگیری لیده‌هاته‌کرن، دگوتنی (mastigophoroi) واته گهنجین قامچی هه‌لگر، ژبو نه‌فی مه‌به‌ستی نه‌ف گروپه به‌رده‌وام د ناماده‌باشیدابوون، بقئ شیوه‌ی نه‌نجامدانا هه‌ر ره‌فتارها‌کا شاش یان سه‌رینه‌جیه‌کی ژلایین زاروکان فه، روی بروی لیدان و سزادانه‌کا درندانه‌ دبوون، تا وی راده‌ی نه‌گهر بابه‌کی سپارتی بزانیه‌ت کو کورئ وی هاتیه سزادان، ده‌همان ده‌مدا نه‌ویژئ کورئ خو ب توندی سزادایه، هه‌بوونا فی دیاردا سزادانی دپهموده‌یا کورین ساخلمه‌دا، نه‌وی چه‌ندئ

دناخی گهنج (جه‌نگاوهر) بین سپارتاییدا، وه‌کو بویری، و هه‌گرتن و گویرایه‌لی و نشنیمان پهموده‌ری (Maintz, 2018, 110)، ب هه‌بوونا نه‌فی چه‌ندئ، سپارتا ریکا ژبو تیگه‌هشتنا د پهموده‌یدا وه‌کو به‌رپرستیا پیخه‌نگی یا ده‌سته‌له‌تاداریی نامازه‌ پیکریه، چونکی کلیلا پاراستن و گه‌شه‌سه‌ندنا سیماین هه‌ر تکه‌کی سپارتایی ده‌وله‌تا باژیر یا سپارتادایه، نه‌ف پره‌نسیه نه‌ک نارمانج و پراکتیزه‌یین پهموده‌یا تاییه‌ت بوون، به‌لکو میراتی سپارتا د بیروه‌کیا پهموده‌یا سهر بازی یاگشتی دابوو، نه‌فه پهموده‌یا سهر بازبوو، ته‌نها پیگه‌هاندنا تاکئ شه‌رکه‌ر و جه‌نگاوهر بوو، چونکی نه‌فه پهموده‌یا سهر بازبوو، ته‌نها پیگه‌هاندنا تاکئ شه‌رکه‌ر و جه‌نگاوهر بوو (Link, 2009, 98).

دوو: ده‌ره‌نه‌جامی هزارا سهر بازی لسه‌ر پهموده‌یا کورین ساخلم د سپارتادا:

د یونانا که‌فتدا لده‌روبه‌رین سه‌دئ نه‌می به‌ری زایی، باژیرین بچوک که‌فتبوون د پشیریکه‌کا له‌شه‌ری یا دژوار و شه‌رین بی نافریدا، دقان چارچه‌یاندنا ب ناویه‌کی خو‌ه‌زایی گرنکی پیدان لسه‌ر پهموده‌مکرن سهر بازان هه‌بوو، ره‌نگه مرؤف چاقه‌ری وی چه‌ندئ بوون، کو پهموده‌یا جه‌ستی یا کو ده‌وله‌ت پشگیریا وی دکه‌ت، به‌رهمه‌کی باش ب پندقیاتیا راهینانین سهر بازی گه‌شه‌یی بکه‌ت (Wooyed & Paik, 2004, 101)، له‌ورا د برانیا کلنور و نه‌ریتین جیهانا یونانا که‌فتدا، زه‌لام ب شیوه‌یه‌کی ناسایی ب جه‌نگاوهر و شه‌رفان نه ده‌هاته هژمارتن، به‌لکو پندقی بوو نه‌وی ناسناقئ بده‌ستفه‌ بییت، نه‌وی ب تئیه‌ره‌بوون د روره‌سمین کبیرکی و ناقی‌کرین توند وتیزدا دهر باز بیبت، تاکو جه‌نگاوهری ب ریکا پروسه‌یکه‌ پینگاگف پینگاگفا بده‌ستفه‌ده‌ت، کو تیدا کوران هیدی هیدی زانیاری و به‌رپرستی و ده‌سته‌کفتین زیده‌تر بده‌ست که‌فتبوون، دراستیدا سپارتا نه‌ف پروسه‌یه د شیوه‌یی پهموده‌یا ناگوج (Agoge) یا بنافودنگدا ب دامه‌زراهی کرد (Mckay & Brett, 2019, 26)، کو سیسته‌می پهموده‌مکرن ناچاره‌ی بو گهنجین کورین ساخلم ژ ته‌مه‌نه‌کی بچوک ده‌ستیکرد، زاروک د گروپاندا پهموده‌کر، کو تیدا ب شیوازه‌کی زور توند ب سه‌رنجدان لسه‌ر مه‌شق و راهینانین سهر بازی بوو، نه‌ف شیوازه زور ریکه‌ستی بوو تا ده‌ستیکه‌ ته‌مه‌نی زه‌لامبوون به‌رده‌وام بوو، هه‌می لایه‌نین ژيانا تاکه‌کسان بخو‌فه کرتبوو، ژوانا نافه‌روکا مادده‌یین فیرکاری و وه‌رزا جه‌ستی و لیدان و سزادان و یارین کبیرکی و خو‌ارنا سنوردار و ژيانا سهر باز گه‌هئ و شیوازی جل و به‌رگان (Knotterus, 2002, 7)، واته پهموده‌یا سپارتایی به‌رنامه‌کی راهینانی بخو‌فه‌گرتبوو، کو سیسته‌مه‌کی گشتگیری کومه‌لایه‌تی دابین کربوو، نارمانجا وی یاسه‌ه‌کی بنیاتنانا کارمکنه‌کی کومه‌لایه‌تی، بنار استیه‌کی تاییه‌ت یی سهر بازی بوو (Maintz, 2018, 2)

لده‌ف سپارتیان زه‌لامینی و گیانی شه‌رانگیزی ب ریکا لیدان و شه‌رکرن گه‌شه‌یی بخو‌فه دبیت، له‌ورا ده‌می چالاک‌ی و روره‌سمین نابنی و کلنوریدا به‌شه‌کی زور ژ بو نامیشکرنا شه‌ر و پیکداندن و کبیرکی بوو، ژلایین گهنجین سپارتی بین کو د پهموده‌یا ناگوجا ده‌هاته نه‌نجامدان، دراستیدا پرنایا چالاکیان د ناراستیه‌کی ب کومه‌ل و گروپ دابوو، مه‌به‌ست ژئ په‌یداکرنا دلسوزی و قوربانیدانی ژبو

پشتراست دکهت، کو سزایا جهستهی نهونده بهشهکی دانبرابووبو د پمروهدهکرنا کورین سپارتیدا (Campbell, 2012, 14)

دهر نهجمای نهقی چهندئ ریزهکا زور و گوڤرایهلیبهکا مهزن بدستهغه دهیت د سپارتادا، ومکو چموا دگهل سیستهمهکیدا دگونجیت، کو د دویمهینیدا بو بهرهمینانا جهنگاومرکئی کاریگەر دارشتبوو، ب چهختکر نهکا زور لسمر شیوازی ژایانا سهخت و دژوار کربوو (Ducat, 2006, 142)، تاکو دهیته گوتن سپارتیان نهکو ب رازیکرن بهلکو ب توندو تیریی کورین خو فیرکینه، ب واتایهکا دیتر همی کورین سپارتایی دپرانیا تهمنی خودا دقا بهرگیا لیدانا سپارتیین دیتر بگرن، نهف جیهجیکرنا توندوتیز و لیدان و سزادان، نهوی چهندئ بباشی دیاردهکت، کو ژبهر چی سپارتی دناقداربوون ب نهوی ریزداری و گوڤرایهلیا زور یاکو بو مهزن ودهسته لاتدارین خو هببوو (Bayliss, 2020, 77)

کورین هاتبوون دابهشکرن بسمر گوڤاندا، ژلایی جهستهی و دهرونی فه، بهردموام لژیر چافدیریهکا توند دابوون، بو نهوان نهبوو پیللاف یان هر تشتهکی دیتر بکهن پیین خو، نارمانج ژئ بهیزکرنا پیت کهنجان بوو د دمین بازدان و راکردنا بلمزتردا، لهورا جهنگاومرین سپارتایی هر ژ زاروکینی پین وان رهق و بهیزبوون، بههمان شیوه کورکان ب دریزهیا سالی همی دوهرزین سمرما و گسرماییدا، تنها نیک دهستی جلو بهرگان بو نهوان دهاته، داکو جهستهی وی بهیزبکهفت، خو لبر کاودانین سهخت و دژوار بگریت (Mckay & Brett, 2019, 29)، سهبارمت خوارن و چوانیا پیدانا خورانی، لدویف سیستهمی ناگوجی خوارنهکا کیم و بشیوه میکی بهش بهش ب وان دهاته دان، ممرم ژئ فیرکرنا وان ب پیدقیاتیا خوارنهکا کیم و بتایهتی لدهمی شمیردا بهر هنگاریا کیم خورانی و برسیاتی بگریت، هر و ماسا دباوهریا سپارتیاندا کیم خوارن دبیته نهگمری دروستکرنا جهستهیهکی باریک ژبو سمربازان، وهاریکاریا زیدمتر یا لقینین سمربازی لدهف جهنگاومرین سپارتی پیداکمت (Campbell, 2012, 12)، ژبهر کو نهف سمربازگهه بو پیگه هشتتا سمربازین نازا و بهیز تاکو دجهنگاندا سمرکهفتی بن، لهورا پیدقیا پمهریدانا جهستهی بهیز و دگهل خواستیا سمرقالکرنا گنجان ب نهوی واتایی بوو، کو بهشهکی بهرچاف یی پمروهردیا ناگوج وهرزشا جهستهی تیدابوو، گنجان مهشقین بازدان و زورانبازی و خو لیکدان و راهینانین چوانیا بکارینان و رهفتارکرن دگهل چهکین ومکو شیر و روم و تیروکهفان ب بهردموامی نهجمان ددان، ژبهر کو پیدقیین سمرمی یا پمروهردیا سپارتی بوو (Bayliss, 2020, 82) هر و ماسا دقئ قوناغیدا هر کورهکی ساخلم ژیر دهوازه سالان پرانیا دهی دگهل نیک ژ سمربازین گنچ بوو، ژبو فیربوونا هر کارهکی ومکو پالدهر بو بهیزکرنا نهیته سمربازی (Ducat, 2006, 142)

پشتی دهر بازبوون ژ قوناغا زاروکینی نانو پشتی تهمنی دوازه سالی پیغه، ومکو خالا گهورینی د پمروهردیا همی سپارتیاندا، هر گروپهکی کوران دگوتتی پایدیسکی (paidiskoi) ناسناقهکه ب واتایا گهلک بویر و بهیز ددهت، گنجهکی چافدیریا گروپی دکر بناقی نیرین (eiren)، ژ گروپین گنجان دهاته هملیزارتن، هر و ماسا هر گروپهکی

زاروکهک بناسناقی نیلای (ilai) کو ژ همیان زیرمکتر و فیلبازتر دبوو بهرپرسی گروپی خو، همی نهانداین گروپی ناچار بوون گوهداریا بهرپرسی گروپی بکهن، پشتی نهجمادانا مهشقی و راهینانین سمربازی و نان خوارنا بکوم، فیری چوانیا ناخفتتا گونجای لدهمی خودا دکرن (Campbell, 2012, 13)، دههمان دهما ژبو دهمی نهستی نابیت هیچ کهسهک بزفریت بو مال، بهلکو دقیت د سمربازگه هاندا د گهل گروپین ههف تهمنین خو بنفن، و هر کورهکی چهکهکی بچوک لسمر جهی خو یی نهستی ددانی، و دقیت چهکی وی بهشهک بیت ژ جهستهی سمربازی گنچ، بی گومان نهف دیاردمیه کریارمکا سمربازی بوو، ب هسکرنا وی چهندئ کو چهکی وی ومکو نیزیکنترین ههفال و دوست د ژانیدا (Baltrusch, 1998, 66)

دقئ قوناغیدا گرنگی و پالادانهکا زور هببوو ژبو نهجمادانا کریارین دزینی لدهف کورین ساخلم، نهوی ب فیرکرن و راهینان لسمر نهجمادانا کریار دزینی، دراستیدا لوزیکیهکا سمربازی دپشت نهقی کریاریدابوو، نانو مبهست ژئ نهو بو هرکهسی بریارا دزینی بدهت دقیت دشهقی داب ناگهه بمینیت و د روژیدا چافهری بوسیمان بیت، هم سیخوری نامادهبکت نهگسر بقیت تشتهکی بدزیت، هر و ماسا پیداکرنا خورانی بهر شیواز و ریکهکا هبیت، کواته نهفه همی نهوی چهندئ دگه هینیت، کورین سپارتایی بقی شیوهی هاتینه پمروهدهکرن، چنکو دقا زیدمتر فیلباز و شارمازین د دابینکرنا پیدقیین ژیان و زورتر شمرانگیزین (Knotterus, 2002, 21)، چاندنا گیانی بویری و خوراکری و شمرانگیزی دناخی گنجاندا، د ریکهستهکا ب کومل د یهکینهی سمربازی ب شیوازی گروپ ریکهستی بوون، نهوی ب پیکهاتنا بنیاتنانا بیروبوهرین نشتمان پمروهیهکا رهها ژبو دهولمتی، تا سنورین خو گوریکرن ژبیخهست پاراستنا بهرژوهندیا سپارتا (Dikyol, 2016, 193)

دیسان دهر نهجمای نهقی کریار دزینی نهو بوو، نهو گنچین دهاتن پمروهدهکرن فیری فیلبازی و دزیکرنی بوون، تاکو بویه نهریتهک سالانه د نیک ژ قیسهقالین ناینیدا د قوربانگهها نارتهمیس نورتیادا یاری و چالاکیهکا دزینا پهنیری نهجمان ددان، ههژی گوتتی یه هر نیک هاتنا گرتن ب توندی دهاته سزادان، نهکو ژبهر کریار دزینی، بهلکو ژبهر وی چهندئ کو نهوی نهشیایه خو رزگار بکهت، ودهستهکتین خو بیاریزیت، نهفژی پالدهر بوو ژبو فیرکرنا چوانیا پیداکرن و بدستهمینانا خورانی د دمین جهکی و کاودانین سهخت (Knotterus, 2002, 20)، ژبلی نهقی چهندئ کورین سپارتی ب دزینا خورانی و شبانین قهدیتنا خورانی، شمرخوایا وان د هلمهتین سمربازیدا وردتر دکر، لسمر دیاردا دزینی و پاراستنا نهینان لدهف گنجان، د ژیدهرهکیدا بقی شیوهی دیاردبیت (چهند زاروکین سپارتی، رویقیهکی د دزن، و دریکا خودا چهند چافدیرهکان دبین، کو بهردموام چافدیریا رهفتارین وان دکهن، داکو نهو تشتی دزین نههیته ناشکراکرن، نیک ژ زاروکان رویقی دکهته دبن جلو بهرگین خودا و دهستی خو دانیهته سمر دهقی رویقی تاکو دنگ ژئ نههیت و د کریار دزینیدا ناشکرا نهبن، بهلی رویقی بدرندهی گهزهکی ددهستی وی ددهت و کور بن دنگ دبیت، تاکو ژ چافدیران رزگاردین، رویقی تبلین وی بتوندی بریندار دکهت، ههفالین وی ناخفتنن نهشرین دبیزنی و گوتن بلا ته

ناشکر اکریا دا کونهف چهنده روینهدهت، بهلی نهو دبیریت، نهخیر بهیچ شیوهیهکی وناکهه، باشتره بمرم و خو بدهمه دهست نازاران، نهکو ژیان ب شیوهیهکی ب رومهت بپاریزم، وهکو لاوازهک د کومهلگههیدا بهینه دهستنیشانکرن (Ducat, 2006, 143)، دراستیدا نهف دیاردا دزیکرنی، کارنهکترهکی بروونی دروستکریبوو، وشهرمزارکمر بوو نهگمر کور د کریارا ویدا هاتیا به ناشکر اکرن، چونکی نهو چهنده واتایا کیمیا لیهاتوییا سهربازی دگههینیت (Campbell, 2012, 12)، نهجامدانا کریارا دزین دپرومردیا ناگوجدا، دهینه بهراوردکرن ب نوپراسیونهکا سهربازی، ژبو دهستنهینانا سهرکهفتنی دقیت سهرکرده لیهاتوییت، د چوانیا ریخستنا سهربازین خو ژبو نهجامدانا هلمهتهکا سهربازی یا سهرکهفتیانه (Ducat, 2006, 143) هروسا ژدیاردین دبتر نهو هاندانا لدهف سپارتیان بو نهجامدانا نیچیرکرنی، پهیوهندی ب پاراستنا ناستهکی بهرز یی تواناین سهربازی ههبوو، بهردهوام هاندانا نیچیری دهاته کرن، بو هندی سهرباز بشین زورتر بهرگریا ماندیبوننا سهربازی بگرن (Dikyol, 2016, 194)

ژلایهتین دبتر بین پرومردیا ناگوج، کو راستهخو کهفتیه دبن کاریگهریا بیروباومرین سهربازی، یان ب واتایهکا دبتر خزمهتا چاندنا گیانی سهربازی کریه، نهو بو گنجین سپارتی، ب فیان فییری چهندين بوراین فییرکنا موزیک و هوزان و سهمای بمرنیاس بوون، ژ نهوان سهمایین ههقبهندیهکا راستهخو ب پیتشهیا سهربازی ههبوو، سهمایا پیریچ (Perech) کو ب سهمایا شهر و جهنگی بهرنیاس بوو، تایهت بوو ب راهینانین لسهر قهلقین و جولمین سهربازان قه، نهو قهلقین بخو قه دگرت، بین ژ بو دورکهفتن ژ لیدانین چهکی دوژمنی د روی برویونین نیزیک د دهمی شریدا (Shutt, 19, 2009)، هروسا دیاردهکا دبتر کو کیتر نهبوو ژ مهشق و راهینانین سهربازی، فییرکنا موسیقا و سهمای، بگوتن و گوهداریکنا هوزانین ههلبهستقانی جهنگاوه تیرتایوسی (vi) بوون، کو ب (هوزانین لیریکی) بناقودهنگن واته گوتنا هوزانی بشیوازی ستران گوتتی، تیرتایوس دبیریت (وهرن گهنجین سپارتی، دهیدانا شریدا مل بهلی ههقدوو براوهستن و پیکفه شهری بکهن، عاشق ژیان نهبن، هیچ زهلامهک دشهریدا باش نینه، نهگمر بهرگریا بیننا سهربرینا خونیاوی نهگریت، و ژ نیزیک بشیت سینگ دوژمنی شق بکهن و بریت، میرخاسی و قارهمانی دشهریدا باشترین دیاریا مرقیه، دهستههینانا نهو رومهتی سهرکهفتنا گهنج سپارتی بین ژیهاتیه) (Maintz, 2018, 110) د دهمی نهجامدانا مهشق و راهینانین کوران دا، وهکو ناموزگاری و هاندانا بیروباومران، ژبو چاندنا بویری و دلسوزی دناخنی گهنجین سپارتیدا رولهکی مهن گیرا،

لدهف پرانیا یونانین دبتر سیستهمی پرومردیا کوران پشتی تهمنی نوزرده سالی بدویماهی دهات، ژبهکو پروسیسا پرومردی یا نارهومهاندانه بوو، چ گفاشتن و چاقتیریا دهولتهی لسهر نهبوو، بهلکو لدویف حمز و فیانا تاکی یونانی و خیزانی بوو، بهلی دسپارتادا قوناغهکا نوی یا پیتشهکفتیر د سیستهمی ناگوج دا دهستینتکر، دنایهرا تهمنی بیست تا سهه سالییدا کورین ساخلم دگهل گروپین خو بین ناگوج بهردهوامبوون د ژیان سهربازیدا، نهوژی دهستینکا قوناغا گهنجانی بوو دگوتنی

هیبونت (hebont) (Bayliss, 2020, 76)، دقتیریدا گهنج بهرپر سربازتیا خزمهتا سهربازی ومردگریت، بهلی هیشتا هاولاتیهکی تمام نهبوو، ناگو هیشتا نهویه جهنگاوهرکی دهرچووین پرومردیا ناگوج، چونکی سرجین هاولاتیبوننا تهمام، بی قهقمانیان بوو د ناگوجدا، تا تهمنی سهه سالی، گهنجین سپارتی خو ب شیوازهکی جیواز نیشاندایه، پرچا خو و ریپین خو دریزدکرن ب پینچهوانی سهربازین دهقمرین دبتر بین یونانی کو دتراشین، دق دهمیدا رازیبون و ریپیدان بو بهشداریکرن د گروپین بکوم بین نان خوارنیدا کو ههر گروپیک ژ پازده نهندامان پیک دهات، نهفه پالدمربو بو دلسوزی و هاریکاری یا پیدقی دنایهرا سهربازین سپارتیدا (Pomeroy, 2004, 96)

د قوناغا دویمایهتی یا پرومردیا ناگوجدا، گهنجان بهردهوامی دایه نهوان جور و شیوازین مهشق و راهینانین سهربازی بین ژلای پادیران قه سهرپر شتیاری دهاتهکرن، تاکو بگههنه نهو رومهتا بلند نهوژی د گههشتنا پلهیا هاولاتیبوننی دا دهینه ههستینکرن، دیسان بهردهوام دکهفتن ژیر پشکینین چاقتیران قه، کو ههر دهه روزان جارهکی گهنجان ب رووتی واته بی جلهبرگ لبرامهر چاقتیران دراوهستیان، وهکو پشکینهک بو قهلمویا جهستهی وان، چنکه ههمی گهنج بهرپر سربازبون ژ نهجامدانا مهشق و راهینان و موزشکرنا بهردهوام، هروسا چاقتیران ههمی روزان د سهرباز گههاندنا پشکینا جلوبهرگ و جهین نهستنی بین گهنجان دکر، بههمی شیویا کارو کریار و رهفتان ژ یانا روزانه یا گنجین سپارتی ههر ژ روزهلاتنی تاکو ناقابوونی لژیر چاقتیریهکا توند دابون (Campbell, 2012, 14)، مههما سهرکی لسهر نهو چاقتیریا توند نهبوو، تاکو جهنگاوهرکی ب ههمی بهایین سهربازی بهینه پرومردی کورن، لهورا پرومردیا سپارتا دجیهانا کهفتنا ناوازهبوو، ههم ژلای دوهولتهیه هاتبوو ریخستن و بریقهرن، بو ههمی هاولاتیان ناچاری و زورهملی بوو (Bayliss, 2020, 75)

نهف پروسیا کومه لایهتی یا چر و پر و بهشداریکرن د پرومردیا ناگوجدا تا تهمنی سهه سالییدا بهردهوامبوو، لدهمی ههر گهنجهکی د ناگوجدا دهرچوو، و ژ چاقتیریا پایدونوموسان تپیری، نهو دب سپارتیایهکی تهمام-هاولاتیهکی تهمام، بهلی بهمرجهکی بشیت جههکی د گروپین بنهرتی ی جهنگاوهران سیسیتیا (Syssitia) (vii) دا بپاریزیت (Knotterus, 2002, 25)، ژبهکو وهکو هاتیه دیارکرن نهندامهتی پیوهربو بو گههشتنا پلهیا هاولاتیبوننی، و ب نهف چهنج پکهیهکا بنهرتی یا سهربازی و کومه لایهتی دژیان سپارتیان دا پیکدهیت، گروپین سیسیتیا ژ روپی تهمنیه تیکهلیبون، نیزیکی پازده جهنگاوهرین تهمام هاولاتی پیکفه لسهر سفریهکا خوارنی کوم دبوون، زوربهیا دهمن خو ب پشخستنا شیانین شهرکرنی و تهکنیکین سهربازی بوراندن (Mckay & Brett, 2019, 67)

نهف جور ریخستنا کومه لایهتی د ههمان دهما خزمهتا وی چندی کریه کو سهربازین سپارتی بهردهوام مزیلی پراکتیزهکنا ریورسمین سهربازی بین بکومل بیت، نهفهژی ژبو بهرهم نینانا شرفانهکی هاولاتی چاقتیر دهاتهکرن، رولی وی تا تهمنی شنیست سالییدا وهکو جهنگاوهرکی سپارتیای بهردهوام بیت (Dikyol, 2016, 195)، سهرماری

بین کو د کینگههین چاندنیدا کاردر، و بهرهنگاریکرن و ژناقرنا وان ب شیوهکی نهینی، و بقی چهندی نارامی و سهقامگیریا دهقهرئ دهاته کونترولکرن ژلایئ ریقهبرنی و نابوری ژی فه (Baltrusch, 1998, 68)

سپارتیان د پهرودهدیا ناگوجدا خصما همری مهن ژ بو گهنجان نیشاندا، د وئ باوهریی دابوون، ئەف گهنجین پینگههستی، دئ زورترین گاریگمری ههبیئت ژبو قازانج و باشیا دهولمتی، لهورا مهشق و راهینان سهربازی تا تهمنی شنیست سالیئ ژی بهرودهامبوون، چونکی ژلایئ دهولمتی فه ریک بکسهی نههاتبوو دان ومکو خو بزیت، بهلکو ناراستی ژيانا ههمی هاولاتینن سپارتایی لدویف بهرژوهندیین گشتی بین دهولمتی بوو (Hodkinson, 2009, 90)، ئەف چهنده ژی ب نهجامدانا راهینانین راستهقینه بین سهربازی و لهشجوی، و فیربوونا چهوانیا فهلقینن سهربازی، دگل پیکهاته و یهکینهبین سهربازی، همروسا چهوانیا رهقارکرن و بکارنینا چهکین ومکو شیر و رم و قلعغان، و تهکنیکین شمری ومکو دورینچدان و هیرش برن و بهرمفانیکرنی د دهمی شهردا بوون (Knotterus, 2002, 14-15)، ژلایهکی دیفه کورین ساخلم و هسا هاتبوون پهرودهدمکرن، کو میرخاسی و قهرمانیا شهردا ریکا نیکانه بوو ژبو ریژگرتنی دناف یهکینهبین سهربازاندا، سهمرای هندئ کو دیاردیهکا دمکمن بوو، لهورا ئەو کور و گهنجین نهشیان بهرگریا ژيانا سهخت و دژوار یا پهرودهدیا ناگوج بگرن، بو ئەوان ژیان بهدبهختی بوو (Maintz, 2018, 111)، دکومملگههیدا ب کسایهتین (ترسنوک و لهرزوک) هاتن دستنیشانکرن، روی بروی گالته و ترانهیین سپارتیان دبوون، و ب شمرهزاری تهماشدکرن، و تنانته ژلایئ کهسوکارین و یقه سوکایهتی پندهاتهکرن، بی بها بوون و پله و پوستین گشتی ب ئەوان نهدهاته دان (Pomeroy, 2004, 97)

دکومملگهها سپارتیدا رهنگههانا هزرا سهربازی تنها لسه ژیارا رهگهزئ نیر نهبوو، بهلکو رهگهزئ می ژی همر ومکو چهوا کور دهاتن پهرودهدمکرن بو هندئ بنه جهنگوههین نازا و بویر، د ههمان دهما کچین سپارتی ژی ژلایئ دهولمتی فه لژی چاقدیری پهرودهدمکرن، ژبو هندئ بین ههلگری سهربازهکی بهیز د پاشهروژیدا (Christensen, 2012, 206)، ژنین سپارتایی تاکه ژن بوون کو پهرودهدمکرن وان ژلایئ دهولمتی فه دهاته دیارکرن، و مهزاختنین پهرودهدمکرن وان بستویی دهولمتی فهبوو، ب پچهوانهی ژنین دهقهرین دینر بین یونانی، ژبلی بیهشکرنا مافین سیاسی، هیچ مافهکی هاولاتیبوونی نهبوو، همروسا ههمی دهمی وان تمنها ب هرکی مالی فه سهرقال بوون، دههمیر زهلامان پلهیهکا کیمتر ههبوون د کومملگههیدا (Ducat, 2006, 41)، ژبهرکو لیدیف یاسایا سپارتا هرکی سهمرکی بی دابینکرنا پیداوینیستین ناف مالی کارئ ژنین بهنده بوو، لهورا ژنین سپارتایی ب پابهندبوون د بهشداریکرنا همر جوره هرکهکی ناف مالیدا د نازادبوون، و ژدهرقهی مالی دین چاقدیریا دهولمتی دا راهینانین و مرزشی نهجام دان، و ریکخستهکا تابهت بو گهشهکرنا کچان همر وهک چهوا بو کوران هاتبوو دروستکرن، لدویف سیستهمی پهرودهدیا ناگوج کچ لسه پۆلان دابهشکر بوون، پۆلین کچین زاروک، گهنج، کچین گههشتینه ژبی پینگههشتن، همروسا ههنا گروپین ژنین خودان هواسهگریی ژی

هندئ کو زهلامین سپارتایی-هاولاتی تهمام، پشتی ژبی شنیست سالیئ ژ خزمهتا سهربازی چالاکدا دهاتن نازادکرن، بهلی رولهکی گرنگ ومکو راونژکار و سهپرشتی ب نهرموونی کورین سپارتایی پاراست، واته دههمی تهمنی خودا بهرپرسیاربوون د خزمهتکرنا سهربازی و پندقی ههبوونا وان ژلایئ جهستهیی فه، چونکی ژبلی پینشهیا سهربازی، ئەو ژبو چ پیشه و شیوازهک دینر بی ژیانئ نههاتبوون پهرودهدمکرن (Campbell, 2012, 16)

د دویمای قوناغا پهرودهدیا ناگوجدا، نانکو گههشتنا کورین سپارتایی بو تهمنی سهیه سالیئ، رهقارین ههمی هیونتان (hebon) دکهفتن ژیر لیکولینهکا وردفه، نهوژی دهستپکرنا کبیرکی بوو، دناقههرا گهنجاندا بو بدهسته ژيانا پینگههی خو د ریکخستهکا یهکینهبین پیاده بین نوخهیا سوپایی سپارتایی دا، کو ب هپی (hippi) واته (سوارچاکین بی ههسپ) بهرنیاس بوون، ئەفهژی ژبهرکو د بهروکین جهنگیدا ب پینان شهردکرن (Dikyol, 2016, 189)

د پروسهیا ههلیژاتنا هپیاندا، ژلایئ چاقدیران سی سهربازین سپارتایی بین کو ژبی وان دسه سهیه سالیئ دابوو، ژبو نهجامدانا ئەفی کاری راسپاردن، دگوتنی هیپاگریی (hippagretai) واته (نیچیرقانی سوارچاکان) بیان (زیرهقانی سوارچاکان)، همر نیکي ژوان سهه هیپونت ومکو جهنگوههین تابهت ههلیژارتن، ژبو هندئ بین هپیین نوی، کو ژ سی سهه گهنجین سپارتایی بین ژ دوماهییک قوناغا پهرودهدیا ناگوجدا دهرووین پیکهاتبوو، تاکه هرکی وان ومکو پاسهوانین سهمرکی بوو بو پاشایی سپارتا د دهمی ههوین سهربازی و مهیدانا شهردا، بشیهیهکی تابهت ئەف کریاره یاتوند بوو (McConnell, 2014, 85)

ژلایهکی دیفه وهگرتن و ههلیژاتنا گهنجان دناف ریژین هپیاندا، دهربازبوون بوو د تاقیکرنهکا سهختا، کو دگوتنی کریپتیا (viii) (krypteia) واته (ریکخستن- پولیسین نهینی) ئەف دامهزراومیه زیرمکترین هیونتان بخوفدگریت، ژلایئ دهولمتی فه رهوانهی گوندین بهندیهان دکر، فهیلهسوفی یونانی نهفلاتون (ix) (Plato) (۴۲۷-۳۴۷ ب.ز) دهرباره کریپتیا دبیژیت (مهشق) و راهینانهکا سهروسرهینه یا توند و بهرگهگرتنی بوو دیوارئ سهربازیکرنیدا، کو دنهینی و دزایهتی و توندو تیزی دا هاتبوون تاقیکرن (Couvenhes, 2014, 55)، واته کریپتیا نهزمونهک بوو بو گهنجان د دزیکرن و شیان و لینهاتوبیدا، ب پشتبهستن لسه شیانین خو دارشتبوو، ژ گرنگترین کارین ب ئەوان هاتینه راسپاردن، ومکو نوپهراسیونهکا تیروکرنا بهندهیان بوو، نهجامدانا ئەفی کریارا درندانه، یاکو راستهوخو پشتی دویمای هاتنا پروسهیا پهرودهدیا ناگوج، مههست ژئ گهنجین سپارتایی بکهفه د قوناغا پراکتیکیا شهرخوازیی دا، لهورا همروکو فهیلهسوفی دینر بی یونانی هرستو (x) (Aristotle) (۳۸۴-۳۲۲ ب.ز) چهخت لسه وئ چهندی کریه، و دبیژیت (تاکه هرکی پهرودهدیا سپارتایی نهو بوو، ومکو نامادهکاریهک بو شمری رهقارئ دکهت، چنکو ئەف سیستهمه عهقیهتهکا توندوتیژ ودرندانه دمیثکی گهنجین سپارتیدا چاندبوو) (Ducat, 2006, 141)، همروسا ئەف ریکخستهکا کریپتیا دهاته بکارنینان ژلایئ سپارتیان فه ژبو ناشکرکرن و کونترولکرنا ئەوان کودمئا و یاخیبونین هاتینه ریکخستن ژلایئ هیولتان فه،

سهربازی بوو، نهکو دامهزراوهمیکا مهدهنی و هکو د باژیرین دیتر بین یونانیدا همبوو، نهغهژی ژنهگهژی ئه رولنی پمروهدهیا ناگوج گیرایی بوو، کو بویه زمینهکا باش ژبو چاندنا بیروبوهرین سهربازی دپمروهدهکرنا گهنجین سپارتاییدا (Ducat, 2006, 141)

گهنجین سپارتایی چهند تاییهتتمندی د سیستمی پمروهدهیا ناگوجا بدهستنهئینان، و هکو هیزا جهستی و بتاییهتی بهرگهگرتن، نهغه تاییهتتمندی و پیدیهکا سهرکی بوو، ددهمی نهجامدانا هلمهئین سهربازی، همرهوسا بهرگهیا نهوان سهختین زور بگریت بین کو د ژیان سهربازیدا روی بروی دبیبت، نهو گویرایهلیا بی پرسپار بو فهرانین سهرکرده و دهولمتی، و خو کونترولکردن دهر کاودانهکیدا، بتاییهتی دشهریدا، و ههستکرن ب بهرپرسپارمتیا هاویهش، کو جهنگاوهر دهقیبت دهستبهرداری نمایشین کهسی بیبت، و ههمی وزهیا خو بو ریقهبرنهکا کاریگهر یا یهکینهیا خو ترخان بکهت (Mckay&Brett, 2019, 86)، گومان تیدا نینه کو نهغ ههمی جور و شیواژین پمروهدهیا توند، ب پلان هاتبوو دارشتن، ژبو هندئ کورین سپارتایی زیدمتر شیان ههیبیت بو بدهستنهئینانا پیدایستین خو، و بیبته شهرفانهکی باشتر (Dikyol, 2016, 189)

دیاردهکا دیتر کو پتر رهنقههدانا هزرا سهربازی تیدا دیاردبیبت، پیکهاتبوو ژ دروستکرن گروپهکی بناقی نیوموتیای (Enomotiai) واته کومهکا براین سهرباز، کو رهقارهکا تاییهت ب جورهکی سویندخوارنی فه ههبوو لدهف گهنجین سپارتایی (Lucchesi, 2018, 55)، تاییهت بوو د شهری و مهیدانا جهنگیدا، ژلای جهنگاوهرین سپارتیقه دهاته گوتن (تا دژیم دئ شهری کهم، ژیانن بسه نازادین نانیم، دوست و ههقالین خو بین نیوموتیا دمهیدانا جهنگیدا بجه ناهیلیم، چ دژیانیدا ماییت یان مری بیبت، پاشقه نازفرم تاکو سهرکردین مه ریبهراتیا مه بکهن، بهرههفم بو چوونا ههر جههکی فرمانی بدن، ههروهسا مرین خو د دهستی دوژمنیدا بجه ناهیلیم تاکو بسهربلندی و ریزگرتن فه دهینه فهشارتن و بن ناخکرن) (Campbell, 2012, 44)، دقئ چهندیدا دیاردبیبت کو لدهف سهربازین سپارتی، شهرهف و رومهت دسر ژیانیدا دهینه دانان، همرهوسا دگوتنا پاشایی سپارتی نارخیداموس (Archidamos) (۴۶۹-۴۲۰ ب.ز)، دباشی کارههدانا هزرا سهربازی د ناگوجا دیاردبیبت، دههوهکا سهربازیدا، دبیزیته سهربازین سپارتیان (هیزا ههوه د نهوئ چهندئ دایه، کو ب پهروشوه گویرایهلیا فهمانین سپارتا بن، چونکی کورین سپارتایی بتوندترین فیرگههدا هاتینه پمروهدهکرن) (Bayliss, 2020, 93)

سیستمی پمروهدهیا سهربازی یاکو د دهولتا باژیر یا سپارتادا سهر هلدای، نوینهراپهتیا ههولکهکی بوو بو خوگونچاندن دگمل نهوان ههرهشعین نافخو و دهرهکی بین کو روی بروی نهغی دهولتا باژیری بیوون، لهورا ژبو نهغی مههستی پیدقی ب شیوازهکی بهیز بی کومهلایهتیکرن ب پمروهدهکرنهکا سهربازی ههبوو (Maintz, 2018, 2)، بو دلنایوون ژهروئ چهندئ نهغ جهنگاوهرین هاولاتی رهقارین پیدقی پیشان بدن، و چاندنا نهوئ جوره هیزی بوو کو جهنگاوهرین سپارتایی زورترین پیدقیاتی پی ههبوو، کو گرنگیا وئ ژبو پاراستنا بهردهوام یا رژیما کومهلایهتی ههبوو، ههر نهغ شیواژین

ههبوون (Pomeroy, 2004, 98)، دراستیدا تاکه نهرکی کومهلایهتی یا ژنن سپارتی بهرهمئینانا زاروکان بوو، واته ژ ژنن مهشقدار و بهیز وخودان جهستهیهکی ساخلم، سهربازین نازا پیدادین (ژدایک دین)، لهورا ژنا سپارتی د دیتنا دهولتهتیدا و هکو نامیرهکی بهرهم نینانی ژبو بهرهمفکرنا جهنگاوهران بوو (Bayliss, 2020, 75)

سیستمی پمروهدهیا ناگوج، ب ههمی واتایان ناراستیهکی سهربازی بخوقهگرتبوو، نارمانجا سهرکی بهرهمفکرنا سهربازین هاولاتی بوو ژلایی گهشیا جهستی فه، لهورا کورین ساخلم بین سپارتایی تارادهکی ژفیرکرن خواندن و نفیسینی بی بهشبوون، نهغه د دهمهکیدابوو کو یونانین دیتر بنیاتی پمروهدهیا خو لسهر دامهزرااندبوون، بهلی لدهف سپارتیان ب مهشق و راهینانین سهربازی، فیری شیوازهکی جودا بی ژیانن بوون، واته ب ناشکراهی سپارتیان رهوانگهیهکا تارادهکی جیاواز ههبوون، سهبارت نهوا پیدقی ژبو کومهلگهها سپارتایی، چونکی سپارتا کومهلگههک بوو دهربرینا نفیسینی زور لاهوکی بوو، دبهرامبهردا دهربرینا زارهکی زور بهیزتربوو، د دیتنا واندا خهک ب ژیانن فیردین، پیدقیاتی وان ب فورمهکا نفیسینی نینه (Shutt, 2009, 18)، واته د خواندن و نفیسینیدا، تهنا نهونده فیربیوون کو خزمهتا ریبارا خو بکهن، تهفایه پمروهدهیا وان یا مایی، مهشق و راهینانین دیتر ژبو هندئ بوون کو ب باشی گویرایهلیا فهرانان بن، و بهرگهیا سهختیان بگرن، و دشهر و مهیدانا شهرخوژینیدا سهرکهفتی بن، لهورا دگمل مهزنیونا تهمنی وان، راهینانین جهستی زیدمتر بوون، نهغ پرؤسهیا چهکارکرنی بو شهری، هاولاتیین دهولتهشارین دیتر بین یونانی تهنا د وهرزی هافینیدا نهجام دایه، بهلی سپارتایی ب دریزیا تهمنی خو، د مهشق و راهینانین توند بین سهربازیدا بوون، ههروهکو دستروشتیدا و سهابوون، نهغهژی رهنقههدانا نهوئ هزرا سهربازی، و هکو کلتور و نهریتهک زالبویه بسهر ههمی شیواژین ژیان کومهلگهها سپارتایی دا (Mckay&Brett, 2019, 86)

سن: کاریگهری لسهر ناکجین سپارتا.

د دهولتهشار یا سپارتادا سیستمی پمروهدهی و هکو پیکهاتن و سهرنچدان لسهر چاندنا بیروبوهرین نشتیمان پمروهی، و ههفگرتنا گشتی و هکو هاولاتیهکی تهمام، و پاراستنا کاراکترهکی سپارتایی لسهر شیواژین ژیان سهربازی راوستیابوو (Maintz, 2018, 106)، ژبهر هندئ ههر ژ دهستپیکتی زاروکین سپارتایی بو شهر و شهرخوژینی، ب مهشق و راهینانین توند و تهکنیکین سهربازی هاتینه پمروهدهکرن، ههروهسا کورین سپارتایی بهردهوام بو ژیان چاقهریکری، و هکو هاولاتیهکی سپارتایی تهمام هاتیه بهرهمفکرن، لهورا کاریگهری لسهر بهها و رهوشتین سپارتاییان کربوو، و فیرکربوون بسهر ههستین خودا و هکو ترسی و شهرمینی زال بین، ههروهسا ههستین جهستی و هکو شهوهت و برسیتی بی، ب نهوئ واتایی فیرکرن کورین سپارتی ب راهینان د تیگههستن و چومانیا و هرگرتنا فهرانان دهینه و مسفکرن، نانکو ههر سپارتاییهک پیدقی بوو زوربهیا دهمین خو دشهریدا ببورینیت، یان پیشینیا هندئ بکهت کوبهردوام لژیر ههرهشیا شهریدایه، لهورا چهختکرنهکا بهیز لسهر گویرایهلی و خوراکری ههبوو (Bayliss, 2020, 93) و هکو نوردوگایهکا

7. سپارتا سمرکهفتی بوو د بجهئینانا نهفتی تهماکارایی، بهلی نهشیابه بهشداریی بکمت د بوارین فلهسهفه و هونمر و نهدهبی دا، ژبهرکو نارمانجا نهفتی پمروهردیئ نهونهبوو کو زاروکین سپارتایی پمروهردهبکمن ژبو هندئ فیری پینشهیهکا گشتی ببن ومکو پیرانیا یونانیین دیتر، بهلکو سمرنجا پمروهردهیا ناگوج بو کوران، لسمر راهینانین جهستهیی، و شیانین بهرگهگرتن سمرما و گهرما، و برسیتی، و لیدان و نازاری بوو، واته فلهسهفهیا پمروهردهیا ناگوج داخازا گوڤرایهلیا بی مهرج دکمت همر ژ تمهنئی زاروکینی تاکو مهرگرتن بلندترین پله وپوستی دهولتهئی.

پمروهردی

1 هوزین دوری: دوریین ب باپیری سپارتیان بهرنیاس، نیک ژ چوار کوملین هوزین پیکهاتنیا نهفتی گریکی بی کهفن پیک دهینن، نهوژی هوزین(ناخی و نایوی و نایولی و دوری) بوون، دویمهیک هوز بوون دهست ب کوچکرنی کرین و بهرف و هلاتی یونانا کهفن هاتین، میژونقیس رسمنی هوزین دوریان دزفرینهفه بو هوزین هندونهوروی، کو واری وان بی رسمن باشوری و هلاتی (روسیانوی) بوو، ژ بهر چندین نهگرتن جودا جودا ل دهسپیکا سمدی دوازدی بهری زاینی بهرف و هلاتی یونانی هاتن، ول بهشی باکورئ روزنفاپی و هلاتی گریکی بی کهفن ناکنجی بوون، و د بورینا دمید دوریان دهست ب لقبی کر، تاکو بهرف باشوری یونانی(نیمچه گزیرتا پیلوونیز) چوون لدویماها هزارا دوو بهری زاینی(النصری، 1976، 70-71).

2 دگهل فچ راستیا میژوی یاکو گزیدای ب دروستیونا باژیری سپارتاهه، ژیدهرین یونانی بین کهفن راستی و نهفسانهیا تیکملی هغدوو دکمن، و لدویف نهفسانهکا یونانی دامزرنهه باژیری سپارتا لاکیدایمون (Lacedaemon) کورئ خوداوند زیوس (Zeus) بوو، لاکیدایمون کهچکا بنافی سپارتا (Sparta) دکمه ههژینا خو، کو کچا خوداوندئ روپبارئ بوروناسیوو، ومکو ریزگرتن نافئ ههژینا خو دانیه سمر باژیری سپارتا (Pausanias, 3, 5-6)

1 نهسینا: پاپتهختی و هلاتی یونانی به، نیک ژ مهنترین و کهفترین باژیرین یونانا کهفه، میژویا وی دزفرینهفه بو سمدی سازدی بهری زاینی، نافئ باژیری ژ نافئ خوداوند نهسینا کچا خوداوند زیوسی هاتیه، وگلمک بپروکهیین هزری و فلهسهفی و هونهری و پمروهردییه بخوفه دگریت، و ب لاندکا شارستانینا روزنفاقا و دیموکراسی دهیته هژمارتن(دیفانبیه، ج 1، 2014، 42-43)

1 لیکورگوس: دامزرنهه نیمچه نهفسانهی بی سپارتا دهیته هژمارتن، و دامزرنهه یاساین دولتهشار یا سپارتابوو، سمرهرا هیوونا گومانان لسمر هیوونا لیکورگوسی ومکو مروف، د ریکخستنا چاکسازیان دا گاریگهیهکا مهزن دسپارتادا نهجمادا، ژلای سیاسی و کوملاییتی و سمربازی فه گهورین کهفینه روخسارین سپارتا، ژبو دروستکرنا کهلتورمکی سمربازی د کوملگهها سپارتیدا (Rahe, 2016, 98).

1 پیداکوگی: جور و شیوازمکی پمروهردی به، د پیرانیا باژیرین یونانا کهفن و بتایبیتی نهسینادا بهربهلافیوو، ب پچوانهیا پمروهردهیا ناگوج یا سپارتایی بوو، نهفت شیوازی پمروهردی پیرانیا جارن لسمر دهستی بهندیین خوندهقان، همرهسا گوتاریبژ و فلهسوف و ماموستاین گمروک فه، دهاته دان بو زاروکان، کو زیدمتر گرنگی ب لایمنین تایبعت ومکو موزیک و نهدهب و هونمر و هرزشا لهشجوی دهاته دان، ژ بو بهرژوهندیا تاکهکسی نهکو گشتی، پمروهردهیا لایمینی سمربازی ژلای دهولتهئی فه دابین نهکریوو، بهلکو پیدئی بوو زهلام بخو بدویفدا بگهریت، و پیدایستیین خو بین سمربازی دابین بکمت (McConnell, 2014, 98).

1 تیرتایوس: نیک ژ هلمبهسنتانین سمدی حهفتی بهری زاینی بوو، هلمبهسنتان و جهنگاورمکی د ناسنامهدا خلگی باژیری نهسینایه، لسمر داخازا سپارتیان د دهسپیکا سمدی حهفتی بهری زاینی پمروهردی ب سؤپایی سپارتا دکمت، ب گوتنا هوزانین خو بین جهنگاورمکی رولهکی تیکجار مهزن د چاندنا بیروبهترین سمربازی و خو گوریکرن ژ پیخهسعت سمرههیا سپارتا و بدستهئینانا رومتا هاولاتیوونی دناخئ کهنجین سپارتیدا ههجوو، بتایبیتی بهرزکرنا مورالا جهنگاورین د بهروکین جهنگیدا و د شهرین میسبئی بی دوویدا دهرویسین سال(650 ب.ز)دا رولهکی سمرمکی گریابه(روی، سکوفیلد، 2016، 76).

پمروهردی به گرنگیهکا تایبعت پی هاتیه دان، لهورا نهو سیستهمی پمروهردهکرنی ب نهوی جوری د پاراستنا ریکخستنا کوملاییتی یا سپارتادا رولهکی گرنگ ههجوو، تاکو بهردهامبوو بو چندین سدهمیان (Knotterus, 2002, 7)، گرنگیا نهفتی شیوازی پمروهردهکرنی رهنگهفدانا خو ههجوو دچوانیا پراکتیکین پمروهردهیا سپارتا، ژبو فیرکرنا گمنجان ب شیوازمکی ژپانا تایبعت، کو ناگوج ومکو سهنگمیری شهری و مهیدانا شهری سمرچارهکی ب بیت بوو ژبو وهرگرتن زانیاریان بو جهنگاورمکی لسمر پراکتیکین شهری، همرهسا گورمپانهک بوو، ژبو فیرکرن و باشتر رفتارکرن و شارهزابوون دگهل چهکید، واته ب ههمی واتیان ناگوج راستهوخو دیلا تیکیدا ژبو بهر ههفکرنا کورین ساخلم بین سپارتایی ومکو جهنگاور و سمربازیکرنا کوملگهها سپارتایی خزمتمکریه (McConnell, 2014, 138).

نهجم

1. سپارتا ژ هوکارین پاشخانیهیا جوگرافی و دیموگرافی و میژوییه فه، کلتورمکی جیواز ژ دهولتا باژیرین دیتر بین یونانی نیشاند، ژبو هندئ بهردهوامیا بالادهستیا چینا سپارتایی مسوگمبکمت، سپارتا دیارکر کو پیدئی ب نهویهکی خندان تایبتمهئیدین سمربازی ههجوو، لهورا سیستهمهکی پمروهردییه لسمر بنیاتهکی سمربازی دامزرناند، کو ب پلا تیکئی لیدیف ناراستهیی پیدایستیین دهولتهئی بوو.

2. دقوناغین پمروهردهیا کورین ساخلمدا، بهیچ شیویهکی پمروهردهیا فیکری واته رهوشهنبیری گرنگی پینههاتیهدان، بهلکو کورین سپارتایی همر ژ تمهنئی زاروکاتی فیری پمروهردهیا سمربازی بوون، ناکو هیزا جهستهیی زالوو لسمر لایهئی هزری، کو مبهسست ژئ بیبته نهو سمربازی تهمام بی شهرخواز کو دهولت پیدئی بوو.

3. دپمروهردهیا سپارتادا کورین سپارتایی ب پمروهردهیهکا توند سمرکو تکرن، و دناف درندهییدا نوم بوون، ژبو هندئ هاتیبو دانان کو ژبلی سمربازین گوڤرایهلی هیچ تشتهکی دیتر بهرهم نههینن، کو نامادهبوون بهردهوام ژپانا خو بیخنه ژیدرهستی دهولتهئی.

4. سپارتی بشیویهکی توند و نیژ هاتیبوون پمروهردهکرن، پروسهیا پمروهردهکرن سپارتاکوسا تهناعت لیشیا هزر تیدا بهیتهکرن دهسپیکر بوو، کو د دهمهکیدا کچین باژیرین دیتر بین یونانی، دناف مالدا مژبلی هرک و کارین ناف مالی بوون، بهلی کچین سپارتایی بنهچاری ژدهرقهی مال مهشق و راهینانین مهرزشی نهجم ددان، نهفه ب نهوی باوهری کو زاروکهکی ساخلم بهرهم دهیت، نهگهر همردوو دایک و باب ژلای جهستهیی فه بهیزین.

5. کهنجین سپارتی د خوچهین سمربازیدا لسمر نهریتی پابهندبوون ب گوڤرایهلی و دلسوزیا ژبو دهستههلاتی دهاتن پمروهردهکرن، لسمر سیستهمهکی توند بی تایبتمههاند ب مبهستا پمروهردهیا شیانین جهستهیی و چاندنا تایبتمهئیدین دلسوزی و بویری تاکو شارهزایا وان یا شهری زیدمتر بکمت، ژبو شکاندنا دوژمنین خو.

6. پمروهرده د سپارتادا، بهرهمی چندین هیزین پمروهردهیی بین جوراوجوره، کو بهشدارن د بهر ههفکرنا کورین سپارتایی بو پینشهیا سمربازی، کو دهولت بخو بریکا یاسا و کلتور و نهریتهکی تایبعت پمروهرده دکمت،

1. Assumpcao, L. F. B. D. (2017), *Esparta Politica Sociedade*, Editora Prismas.
2. Baltrusch, Ernst, (1998), *Sparta Geschte, Gesellschaft, Kultur*, Munchen.
3. Bayliss, A. (2020), *The Spartans, UK*, Oxford University Press.
4. Beckett, Thomas. (2016), *Sparta The Ultimate Greek Warriors: Everything You ToKnow About The Spartan Civilization*.
5. Campbell, Duncan, B. (2012), *Spartan Warrior(735-331 bc)*, Oxford.
6. Carr, Jihn, C. (2012), *Spartans Kings, Great Britain*.
7. Cartledge, Paul. (2002), *Sparta And Lakonia, A regional history 1300-362 BC*, New York, Routledge.
8. Clayton, M. (2019), *Sparta A Captivating Guide to the Spartans, Greco-Persian Wars, Battle of Thermopylae, and Peloponnesian War, Captivating History*.
9. Ducat, Jean. (2006), *Spartan Education, USA*.
10. Hodkinson, Stephen. (2009), *Sparta Comparative Approaches, USA, The Classical Press of Wales*.
11. Link, Stefan. (2009), *Sparta Comparative Approaches, USA, The Classical Press of Wales*.
12. Lucchesi, Michele. (2018), *Conflict in The Peloponnesian, Social, Military and intellectual, Nottingham*.
13. Matyszak, Philip.(2017), *Sparta Rise Of Warrior Nation, Pen&Sword Military, Great Britain*.
14. Mckay, Kat, & Brett. (2019), *The Spartan Way, USA*.
15. Pausanias.(1918), *Description Of Greece*, trans;ation by. W. H. S. Jones, And H. A. O, London, Cambridge.
16. Petterson, M. (1992), *Cults Of Apollo At Sparta, The Hyakinthia, The Gymnopadias And The Karnea*, Stockholm.
17. Pomeroy, S. (2002), *Spartan Women*, New York.
18. Pomeroy, Sarah, B. & Other.(2004), *Abrief History Of Anceint Greece*, New York, Oxford University Press.
19. Raymer, Ashley. (2013), *Sparta as livin myth, Theories of Myth*, Toronto.
20. Scanlon, T. F. (2002), *Eros And Greek Athletics*, New York.
21. Shutt, Timothy, B. (2009), *A History Of Ancient Sparta: Valor, Virtue, And Devotion*, In *The Greek Golden Age*, Great Britain.
22. Thommen, Lukas.(2017), *Sparta Verfassungs- und Sozialgeschichte einer griechischen Polis*, Verlag GmbH Deutschland, Berlin.
23. Velasco, Eduardo. (2012), *Sparta And Its Law*, UK.

۳. نامهين نهكاديمي ب زمانى عهدهي:

1. نجوى، راشي، (2018)، نظام الدولة المدينة و تطوره من السومر الى بلاد الاغريق، أطروحة دكتوراه غير منشورة، قسم التاريخ القديم، كلية العلوم الانسانية، جامعة ابو القاسم سعدالله، الجزائر.

۴. نامهين نهكاديمي ب زمانى ننگليزي:

[سيستيا: (يانمين نان خوارني) نيک ز تايهمنهدينن کوملگهها سپارتي بوو، لدويک ياسايا سپارنا فره همي هاوالاتين ژ تمهني بيست ساليين مزنتر، بهنداري نيديا بکمن، کومبوونا نيزيکي پازده جهنگاورين سپارتي لسمر بنه مابني کومهلایمتي يا ههقيشهش، د نيک سفرنيا خوارنيدا، نارمانجا سرهمي ژ سيستيا نهوبو گنج فيري ريزگرتن و مفا وهرگرتن ژ سربروين ريه سپي و سربازين بتهمن وهرگرن، هروسا ژ بو ريکستنا خزمهکرنا سربازي گرنگ بوون، ژ نهگهري کردارا بهردوام يا ممش و راهننان، بهنداريکرنا بهردوام ژ مارجين وهرگرتن مافي هاوالاتيونا سپارنا بوون(Mckay& Brett, 2019, 67).

1. کريپتيا: نيک ژ دامهزراو ميين سربازي بوو د دهولمنا شار يا سپارتادا، و هکو جوهرهکي پاسوانين گسروک و ريکستنا نهيني بوو، ژ بو چافديز يکرنا زهفي و زارين سپارنا هاتيوون دهستنيسانکرن، ژ بو هندهک کارين بهرگر يکرن و زور ب دلنيابي فه ژ بوچالاکيين دهولمنا شار يا سپارنا، کو بشنيويهکي سرکوکتر نهجام ددا، بتايهتي لدزي بهندهيان(هبلوتان)(Couvenhes, 2014, 55).

1 نهفلاتون: نيک فهيلسوفين مزن بين يوناني بوو، لسالا(۴۲۹ب.ز) ل نهسينا يان نيچينا ژدايک بوويه، قوتايي فهيلسوف سوکراتي بوو، چمندين گهشت بو دهقيرين يوناني نهجام دايه بو وهرگرتن زانين و زانستي، دامهزرينهري قوتابخانهيا بناقودنگ نهکاديميه، ژ نافودنگکترين بهرهمين وي کومارا نهفلاتوني بوو، داخباري شيواري رژيما دهستههلاتا سپارنا بوو، لسالا (۳۴۷ب.ز) يي مري(بترى، ۱۹۷۷، ۱۱۷).

[نهريستو: ل سالا(۳۸۴ب.ز) ل ساغيرا کو داگيرگههکا يوناني بوو لکهنازي تراکيا ژدايکيو، بابي وي پزيشک بوو ل وهلاتي مهکدوني، پشتي مرنا بابي خو دچيته نهسينا، ديبته قوتايي نهفلاتوني، لسالا ۳۳۵ب.ز لسمر داخازا فيليبي مهکدوني ديبته ماموستايي کوري وي نهسکهندهري مزن، پاشتر دزفريته نهسينا و قوتابخا(المشايه) دامهزراوند، لسالا ۳۲۲ب.ز مريه(بترى، ۱۹۷۷، ۱۱۸).

1. نهرخيداموس: نيک ژ شاهين بناقودنگ بين سپارتايه، بهرنياسه ب نهرخيداموسي دووي، کو بنيتاي خو دفرين بو پالهيواني گريکي هيراکليس، موي دهستههلاتا وي دناقيرا سالين(۴۶۹-۴۲۷ب.ز)دابوو، لسمر دهمي دهستههلاتداریا ويدا بالادهستي سياسي و سربازي يا سپارنا دجيهانا يونانا کهفندا دهنگدابوو، بهرپايوونا شهريين پيلوبونيزي(۴۳۱-۴۰۰ب.ز) ژ گرنگترين رويدانين سردهمي دهستههلاتداریا ويداوو(Carr, 2012, 99).

ليستا ژيدهران

1. پهرتووکين زمانى عهدهي و وهگيراي بو عهدهي:

1. بترى، أ، (1997)، مدخل الى تاريخ الاغريق و أدبهم و آثارهم، ت: يونيل يوسف عزيز، الموصول، دار الكتب.
2. تقي الدين، رياض، (1986)، نافذة على الفكر العسكري، ط1، بيروت، دار النهار للنشر.
3. توينبي، ارنولد، (2003)، تاريخ الحضارة الهلينية، ت: رمزي جرجس، مصر، مكتبة الاسرة.
4. ديقانيه، پير، وآخرون، (2014)، معجم الحضارة اليونانية القديمة، ت: احمد الباسط حسن، القاهرة، المركز القومي للترجمة.
5. روي، كريستوفر، سكوفيلد، كريستوفر، (2016)، الفكر السياسي عند اليونان و الرومان، ت: عبالغني محمد السيده الكيلاني، مجدى السيد، ط1، القاهرة، المركز القومي للترجمة.
6. على، عبداللطيف أحمد، (1976)، التاريخ اليوناني، ج1، بيروت، دار النهضة العربية.
7. علي، سعيد اسماعيل، (1995)، التربية في الحضارة اليونانية، القاهرة.
8. فرنان، جان بيار، (1987)، أصول الفكر اليوناني، ت: سليم حداد، ط1، بيروت، المؤسسة الجامعية للدراسات و النشر و التوزيع.
9. نصار، عصمت، (2005)، الفكر الديني عند الاغريق، ط2، مصر، دار الهداية.
10. نيهارت، أ، أ، (1994)، الالهة و الابطال في اليونان القديمة، ت: هاشم حمادي، ط1، دمشق، الاهالي للطباعة و النشر.

۲. پهرتووکين زمانى ننگليزي:

3. Couvenhes, Jean, Ch. (2014), Les Kryptoi Spartiates, Dialogues de histoire ancienne supplement, univerte de Paris, Sorbonne.
 4. Mintz, Avi, I. (2018), Sparta, Athens, And The Suprising Roots of Common Scooling, forthcoming in Philosophy of Education, University Of Tulsa.
 5. van Creveld, Martin.(1983), Thoughts on Military History, Journal of Contemporary History, Vol. 18, No. 4, SAGE Publications.
 6. Wooyed, Paik, & Bell , Daniel. (2004), Citizenship And State, Sponsored Physial Education: Ancient Greece And Ancient China, the Review Of Politics, Vol. 66, No. 1, Cambridge University Press.
- گؤقار ب زمانى توركى:**
1. Dikyol, Derya Cigir. (2016), Antik Yunan dan Egitim Modeli: Sparta, Mediterranean Journal of Humanities, vol. 2, akdeniz.
1. McConnell, Nicola Alexandria. (2014), How the Citizen-Warrior was created in Classical Athens and Sparta, the Degree of PhD Classics School of Humanities, College of Arts, University of Glasgow.
 2. Tze Wai, Chan.(2011), The War Ethos And Practice in Ancient Greece, AThesis Of Master Of Philosophy in History, The Chinese University Of Hong Kong.
- گؤقارين ب زمانى ننگليزي:**
1. Berry, Phyllis, E, & Knottnerus, David, J. (2002), SPARTAN SOCIETY: STRUCTURAL RITUALIZATION IN AN ANCIENT SOCIAL SYSTEM, Humboldt Journal of Social Relations, Vol. 27, No. 1, Humboldt State University.
 2. CHRISTESEN, P.(2012), Athletics and Social Order in Sparta in the Classical Period, CLASSICAL ANTIQUITY, Vol. 31, N. 2, University of California Press.

نتائج الفكر العسكري في تربية الأطفال(الأكوج) في الاسبرطة القديمة

الملخص:

البحث بعنوان (نتائج الفكر العسكري في تربية الأطفال(الأكوج) في أسبرطة القديمة)، أن هذا البحث يلقي الضوء على المنهج التربوي الإجباري للأطفال في دولة أسبرطة القديمة التي تعرف بالتربية الأكوج، التي تشمل جميع جوانب حياة الأطفال السبرطين منذ بداية طفولته، خاصة في سن السابع إلى الثلاثين من عمره، يستمر هذه العملية التربوية في مجموعات الأكوج، وكانت هذه العملية التربوية تحت إشراف الدولة بشكل مباشر وكانت هذه تربية قاسية جداً. وعملية تربية الأطفال في مدينة أسبرطة تختلف عن جميع مدن اليونانية القديمة. ويظهر بهذا أن الهدف من هذه التربية القاسية إستمرار نظام دولة المدينة الاسبرطية، ولهذا أيقن اسبرطة أن عليه تربية جيل من الأطفال ذي الخصائص العسكرية يمكن الاعتماد عليهم، فقد كان منهج هذه التربية يعتمد على تعليمهم المصارعة و ألعاب القوة والمنافسة وتمارين الشاقة، فضلاً عن تعليمهم على التعود على الجوع والعطش، والسبب الوحيد لهذه التربية هو إعداد الرجال لكي يصبحوا جنوداً أشداء لا يقهرون في ساحة المعركة ويعتمد عليهم الدولة في جميع الاوقات و خاصة في الحروب المستمرة التي كانت تخوضها أسبرطة.

الكلمات المفتاحية: التربية، اكوج، أسبرطة، الاسبرطيون، المجتمع، الفكر العسكري.

The Consequences of Military Thought on Agoge Children Education in Ancient Sparta

ABSTRACT:

The research entitled “The Consequences of Military Thought on Agoge Children Education in Ancient Sparta” sheds light on the compulsory education system of children in the city-state of ancient Sparta, known as Agoge Education, in which it was conquered all aspects of Spartan boys' lives were covered from childhood, especially from the age of seven to thirty. They were directly under the strict supervision of the state. The education of Sparta gave Sparta a culture different from other Greek states. In order to ensure the continuity of its state, Sparta needed its descendants to have military characteristics, so for this purpose the children's education system became the main goal, as well as discussing these very harsh and brutal methods with regard to military training. It was education, physical exercise, beatings, punishment, competitive games, wrestling, limited food, and barracks life, in which Spartan education included a training program, and provided a comprehensive social system, in order to prepare the male to become a professional soldier. To carry out the orders of the state, to endure hard and to win the war was the main goal to build a social character in a special military direction.

KEYWORDS: Education, Agoge, Sparta, Spartans, Society, Military Tho.